

TÁRSADALOM
IRODALOM, GAZDASÁG
ÉS
SPORT

SZEMLE

VEGYES TARTALMU ILLUSZTRÁLT LAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 10 ft —
Félévre 5 —

MEGJELEN
minden hó 10-én és 25-én.

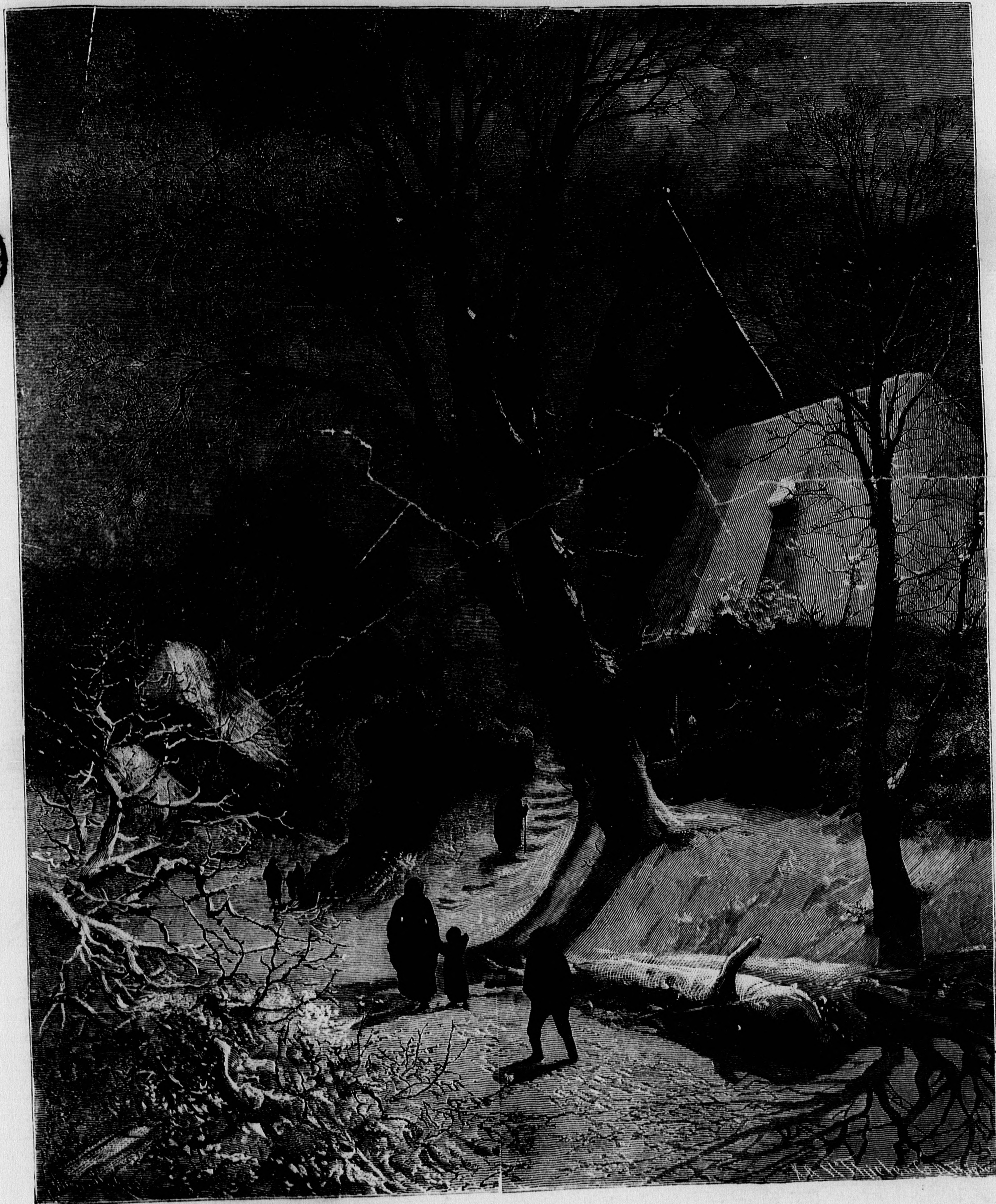
SZERKESZTI
GRÓF KREITH BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST
Lipót-utca 18.

Harmadik évfolyam.

6. szám.

Budapest, 1885. december 25.

A TÉL.

Előfizetőkhez.

Az előfizetés megkönnyebbitése céljából mellékeljük jelen számunkhoz utalványainkat. Fölkérjük tehát azon t. olvasóinkat, kiknek előfizetése e hó végével lejár és lapunkat tovább is tartani óhajtják, sziveskedjenek lehetőleg még e hóban beküldeni az előfizetést, mely egy évre 10 frt, félévre 5 frt, hogy a lap szétküldésében akadályok ne legyenek. Azokat pedig, kik újra nem akarnak előfizetni, kérjük, sziveskedjenek levelező lapon tudatni velünk, félreértések elkerülése céljából, lemondásukat.

Nem találjuk szükségesnek a «Szemle» földicsérését. Olvasóinkra bizzuk annak megbíráását, hogy megtartottuk-e programunk ígéreteit. Mi mellettünk bizonyít azon körülmény, hogy talán az egy «Vadász-és Versenylapok»-on kívül egyetlen magyar lapnak sincs oly kizárólagosan előkelő közönsége, mint a «Szemle»-nek. Lapunk munkatársai közt épen úgy szerepelnek az irodalom kitűnőségei, mint az arisztokracia és papság tagjai is. Ha olvasóink meg vannak elégedve lapunk szellemével, kérjük előfizetéseik szives megújítását.

A «Szemle» szerkesztősége.

O k u l j u n k.

II.

Hogy nemcsak valláserkölesileg, de politika-társadalmi szempontból is ebül vagyunk, nincs a ki merné tagadni.

Mindig gyártják a törvényeket, de a bölcsesség forrásáról, a jó Istenről megfellelkezve, folyvást azt hiszik, hogy felsőbb lényre nem szorulva, önmaguk is bírnak annyi észlel, hogy a legtökéletesebbet fogják előteremthetni.

Igaz, hogy az ember lelke isteni szikra, mely csodával határos dolgokra képes; és ez visz sok embert azon vakmerőségre, mintha önerejéből is elégséges volna mindenre. Sőt a felfuvalkodás odáig megy némelyeknél, hogy elkiáltják: «ész az isten!»

De ezt az istent aztán gyümölcseiről ismerhetjük meg. Ám lássuk:

Az isteni törvények kimondák: szeressed Istent mindenekfelett, felebarátodat pedig mint önmön magadat.

Az istenített ész ennél jobbat vélt előállítani, az ugynevezett szabadság, egyenlőség és testvériség elveiben.

Nem kellene kasztok ugymond, mert minden ember egyforma. És lőn törvény előtti egyenlőség.

Nincs jobb kormány a népfenségnél. És a nép majdnem minden rétege hatályosan foly be a törvényhozásba.

Azok, kik a törvény előtti egyenlőség elvét felállították, meggondolták-e azt, mily óriási különbség van az emberek közt

észre, műveltségre, világ- és életismeretekre, vagyoni helyzetre, életszervezetre, hajlamok s szenvedélyekre nézve.

Az ész soha sem lehet egyenlő az ostobasággal, a műveltség a műveletlenséggel, a gyöngédség és finomság a durva darabossággal, a világismeret és tapasztalás a tájékozatlan butasággal, a tudományosság a tanulatlansággal, a vagyonosság a szolgai szegénységgel, stb.

Ha pedig óriási a különbség az emberi osztályok közt, miként lehet megszüntetni a kasztokat?

De hisz e világ új divatu bölesei önmagukat czáfolják meg, midőn elveiket arcul verve, mégis kasztokat állítanak fel a tudomány és állásra nézve.

A nevelt, a gyöngéd és finom érzésű embert, egy nyersen kiejtett szó elérékenyíti; míg a neveletlen durva földmives azt mibe sem veszi. Sőt midőn azt, az erős hang már bünteti, ezt, a testi fenyíték sem riasztja meg.

Hogy a neveletlenség és faragatlansággal szemben egészen másnak kell lenni az eljárásnak, a kir. tábla legújabb ítélete, melyet épen e sorok írása közben olvastam, igazolja

Ugyanis *Bredurán György* községi bíró, megveretett és többször felpofozott egy községi őrt. E miatt bünvádi eljárás indított ellene. A kir. tábla ezt egészen megszüntette, mert — ugymond — vádlottnak joga volt, mint köteleességét nem teljesítő községi őrt, «*miveletlen voltának megfelelő módon megbüntetni*». Ne neked egyenlőség!

És hogy vagyunk a népfenség, a népuralom, a népakarattal? Ki mondjuk bátran, hogy a népakarat egy élet nélküli gép, mely oda hajol hova egyes véresszáju kolompokok itatás, vesztegetés vagy csábítás után viszik. Kész megfeszíteni legjobb akaróit és megkoszoruzni, felemelni hóhérait.

Jelen voltunk egy nagy megye gyűlésén, hol a Deák-párt a balpárttal mérkőzött. Az intelligenciának és birtokosoknak színe-java a Deák-párton állt. A balpártból egy földmivest mutattak, ki már kétszer volt tömlöczözve és kiállván büntetését, bár két más bűntügyével még csak ezután fogott számolni; mint szájas ember meg lőn választva megyebizottsági tagnak, noha adóját sem szokta kifizetni. A Deák-párton ismerünk magas állásu férfiakat, kik több mint hatvanezer forint adót fizettek, világhírű politikai, erkölcsi és tudományos műveltséggel bírtak és adtak egy voksot. Említett polgártársunk is, ki se ország terheit nem viselte, se ügyeit nem ismerte, s mint erkölestelen és tudatlan, megvásárolható s megvesztegethető volt, adott szintén egy voksot. Kell-e népfenség? És még sem okulunk?!

Dunaparti.

A nemesség a vegyes korszakban.

II.

Mind a mellett, hogy Zsigmond uralkodásainak utolsó éveit Magyarországon kívül tölté, bekövetkezett halála az országot királyválasztás tekintetéből ugyszólván teljes egyetértésben taláta. Az ország hatalmas kényurai, a Cilleiek, Garák, Rozgonyiak, Csákyak, Palóczyak, Dominis, Marczaliak, Thallóczyak s Erdélyben Bátoriak, Losoncziaiak, Hunyady János és sok más által befolyásolt rendek, részint azon nézetből indulva, hogy a trón, ugy mint Nagy Lajos után Máriára szállott, most Zsigmond leányát Erzsébetet illetné, részint azért, mert férjében, az osztrák Albertban, nemcsak az ország jogait tiszteletben tartó, kiváló tulajdonokkal bíró, de az által, hogy egyszermind cseh király lévén, a császári korona is ő reá volt szállandó, kifelé is hatalmas fejedelmet nyerni reméltek, Albertet közegyetértéssel királynak választák. Ezen egyetértésre csak azon körülmény vetett futó árnyékot, hogy a királyi pár Rozgonyi Simon veszprémi püspök által koronáztatván meg, Palóczy György esztergomi érsek, ezen jogának megsértése ellen óvást emelt.

Nemcsak az által, hogy Zsigmond külföldieknek terjedelmes birtokokat adományozott s azokat kisebb-nagyobb méltóságokra emelé, de az által is, hogy védenckeiknek a stíriai eredetű Cilleiek is birtokokat ajándékoztak, a német elem, kivált a nyugati határok mentében elterjedvén, a magányéletben előforduló mozzanatokra tagadhatlan befolyással bírt. Míg ezen befolyás a magányéletben, ugy mint az akkor tájbeli siremlékeken és családi arczképeken láthatjuk, melyeken német szabásu ruha, tollas vagy tollatlan magas kalap, cipő s rendes, ugyszólván házi fegyverzetül kurta egyenes tör már gyakran előfordul, leginkább a ruházatban, fegyverben, tornákban s talán a mivelődés egy bizonyos fokában nyilvánult, a közéletre nézve leginkább a német feudális viszonyok terjesztésében s a várak építési módorában tünt elő. Ha például a Vas megyében fekvő állítólag a Cilleiek tulajdonát képezett, egész épségében fennálló várnt, mint Németújvárt, Borostyánkővet, Szalonokot figyelemmel szemügyre vesszük, meg fogunk győződni, hogy azok nemcsak alakjukra, de beosztásukra, sőt izezeti viszonyaikra nézve nemcsak a stíriai és osztrák, hanem a bajor és Rajna melléki várakkal majdnem azonosak; míg ellenben a déli határvárak romjai s az erdélyi várak, mint például Vajdahunyad egész más jelleggel bírnak.

Ámbár Albert udvaránál, minthogy magyarul nem tudott, sok német lovag is tartózkodott s az intim társalgási nyelv, latin mellett bizonyosan a német lehetett, az országnak mindazon sérelmeit, melyek külföldieknek adományozott jószágokból és méltóságokból származhattak, az ország rendekinek közreműködésével gyökeresen orvosolni törekedett, miért is az 1439-iki budai országgyűlésen törvényileg kimondott, hogy a királyok lakásukat Magyarországon tartsák és folytassák (22. cz.), hogy birtokok csak magyar országiaknak s pedig nem pénzért, hanem csupán tett szolgálatokért adományoztassanak (16. cz.), hogy a Cillei gróf és despota, valamint

egyéb főurak magyarországi birtokokat, várakat, erősségeket, városokat és tisztségeket nem jövevényeknek s külföldieknek, hanem csak magyar embereknek adhassanak (25. tez.) s hogy a királyné hivatalnokai csak magyarok legyenek (12. tez.) de a király tisztségeket, ősi szokás szerint azon magyaroknak adhat, kiknek adni akar (26. tez.)

A mennyiben a nemesség ezen intézkedések által a magyar elem erősítését és szilárdítását szem előtt tartani látszik, saját érdekeinek, úgy a kormány, mint az erőszakoskodó oligarchák elleni megóvását sem felejtí ki. E végre a 30. cikkben újabb hatalmaskodások meggátlása végett intézkedik. A 34. cikkben pedig törvénynyé emeli: «hogy kettős idézés és hármas ki-kiáltás után, a vádlott a panaszosnak «felelni tartozik», hogy nemest, ha csak halálos ítéletben e nem marasztatott, elfogni ne lehessen (27. tez.) s hogy nemesek tizedet fizetni ne tartozzanak (28. tez.)

A törökök növekedő hatalma és foglalásai, az ország határainak biztonságát is fenyegetni kezdvén, ezek védelméről is gondoskodni kelle; miérr is kimondatott: hogy a király az ország határai védelmében az országlakók tanácsával éljen (14. tez.) s hogy az egyházi személyek a háboruba menni szintén tartozzanak s többé ne díjaztassanak (19. tez.) s hogy hadi foglyok és zsákmány a katonáktól el ne vétessék, kivéven a nevezetesebb személyeket és ellenséges hadsereg kapitányait, kik a királyi fenség foglyai gyanánt tekintendők s a megfogók által kiérdemlett adomány mellett kiválthatók (13. tez.) ez utolsó rendelkezés célja talán az vala, hogy a katonáskodni tartozó szegény köznemesség, a vagyon szerzési alkalom nyújtása által, nagyobb bátorságra buzdíttassék. Hogy az ország ügyeibe befolyó nemesség figyelmét nem csak saját birtoki és személyi, valamint az egyházi és hazájának védelmi viszonyaira, hanem politikai tekintetből való összeköttetések elérésére is kiterjeszté, Albertnek az országgyűlés kivánalmával megegyező, a 20. cikkben foglalt azon rendelete bizonyítja, mely szerint magát kötelezi, hogy leányainak férjhez adása iránt Magyarország egyházi főrendei, országnagyjai és nemesei tanácsával is élni fog.

Az Albert és ország nemessége között fennállott őszinte egyetértéssel a nemzet, már Zsigmond ideje alatt megindult békés fejlődésnek nyomán haladva, mint a pénzre s kereskedelemre vonatkozó rendeletekből kitűnnek, a szomszéd népek kulturális színvonalával nem igen maradt el.

Az ország belviszonyainak békés fejlődését egyetlen kis helyi villongás szakította közbe, mely azonban nem annyira politikai mint nemzetiségi jelleget viselvén, a budai magyar és német polgárok között századokon át folyt éles surlódásnak véres tusává vált összekocczanásainak egyike vala s a polgármester választása körül forgott, de Gara Miklós macsói bán erélyes közbelépése által hamar lecsillapított.

Az ország biztonsága a törökök közeledte által mindinkább veszélyeztetvén, Hunyady János rendes serege mellé az általános felkelés is elhatározottat s gyűllyhelyül a titeli fensik tüzetett ki. A felkelő sereg csak lassan és apródonként gyűlt össze királya köré, ki az ottani éghajli kedvezőtlen be-

folyás következtében megbetegedvén, a sereg egybegyűlését türelmetlenül várva, Titelt végre elhagyni kénytelenítve lett s mindinkább elgyengülve, Esztergomban meghalt; nemsokára ezután a nyavalyák által megfogyott felkelő sereg is ott hagyta Titelt, s az ország védelmét, délen Hunyady János csekély de vitéz seregével, Erdélyben pedig Losonczy Dezső vajda és Báthory István országbíró vették kezükbe. H. J.

Politikai és egyházi jóslatok.

Ha a jövendöléseket a lélektan magasabb szempontjából bíráljuk, igen lényeges különbséget tehetünk a régi és új, a pogány és keresztény világ próféciái közt, a mely különbségre aligha sokan ügyeltek még. Mindenek előtt jellemző, hogy a pogány próféciák tulnyomó részben nemzeti jellegűek voltak, háboruk vagy politikai válságok szolgáltak tárgyaikul, míg ellenben a keresztény aera jóslatai nemcsak távolabbi jövőre szólnak, de rendszerint nagyobb horderejűek is.

A középkor nemzetei érezték a különböző hivatásokat, melyek ez időben részint a német, részint az olasz és francia nemzetre hárultak, a mennyiben az első a politikai, a második az erkölcsi hatalom, a harmadik pedig a szellemi kultúra zászlóvivője gyanánt tekintetett és ezek szerint próféciáik is hol tisztán vallásos, hol nemzeti és dynasztikus, hol pedig egész kozmopolita alapeszmét rejtettek magukban.

Ez utóbbi kategóriába tartoznak különösen az egyetemes egyházra, a nagy reformációra s a felekezetek egyesülésére vonatkozó próféciák. Kezdjük mindjárt azon a mottó-kataloguson, melyet az egymás után következő pápákra állítólag a tizenkettedik században szent Malachiás, hihetőbben azonban 1590-ben más valaki szerkesztett. E katalógus II. Celestin pápával kezdődik 1143-ban és tíz egymásra következő pápára terjed ki. Mottói néha igen szerencsésen jellemzők; így VI. Piusra a «peregrinus apostolicus» mottó, VII. Piusra kit a francia sasok ragadtak le trónjáról, az «aquilla rapat», IX. Piusra a «cruce de cruce», meglehetősen találók. Hogy vajjon a jelenleg uralkodó pápa is igazolni fogja-e a «lumen de coelo» ezimet, ez még a jövő kérdése.

Jellemzők históriailag az ily jóslatok azért is, mert rendszeren a közhit, a közvélemény kifejezéseitől tekinthetők. A régi keresztények a zsidóktól örökölték a Szibilla könyveket, melyek részint Krisztus előtt, részint Krisztus után keletkeztek. Nagy tekintélyt tulajdonítottak ezeknek és belőlük jóslták meg az egyház jövőbeli diadalát a pogányság fölött.

Sokáig volt a keresztény jóslatoknak fő-tárgya az antikrisztus uralma és a világ

vége, melyet már a tizedik században a «jelenések könyve» adatai szerint egész közel valónak hittek és a melynek előzménye az lett volna, hogy a zsidónak vélt antikrisztus előbb megjelen és negyedfél évig uralkodik a letiport egyházon.

Csak a mikor a kereszténység apróbb államokra szakadt, kezdtek az előbb tulnyomón kozmopolita színezetű jóslatok is nemzetibb jelleget ölteni. Néha e próféciáknak nincs történeti szerzőjük sem, hanem bizonyos mythikus személyekre ruházzák át a szerzőséget, a minő Merlin, kire angol krónikások gyakorta hivatkoznak és kinek atyjául Galfridus bizonyos «daemon in cultust» nevez meg. A tizenhetedik század közepén az első portugál prédikátor, Vieira jezsuita megírta a jövő történetét, m lyben megjövendölte, hogy Portugalia lesz az ötödik világbirodalom központja. Hazafias tulbuzgóságának azonban keservesen adta meg az árát, mert a coimbrai inkvizíció titkos eretnakség gyanújába fogva őt, elzáratta és tana visszavonására kényszerítette.

Egyike a legérdekesebb középkori próféciáknak az, a mely Róma városára vonatkozik és több mint kétezer éven át a világtörténelem egyik fővezérfonala maradt. Rómát a pogány időkben örök városnak nevezték, de a régi keresztények között szent Jeromos, ezt káromlásnak tartották.

Nurziai szent Benedek, a hatodik században megjósolta, hogy Róma elpusztul, de nem idegen invázió, hanem vihar és földrengés következtében, szent Brigitta meg éppen ellenkezőleg azt hirdette, hogy tűz és kard által vész el és kopár tarlóját az eke szántja fel. Római szent Ferencz egy ideig azt hitte, hogy az ő közbenjárása mentette meg a várost, de később újra más látománya volt annak tönkrejutásáról. Egy tizennegyedik századbeli angol százados jóslata szerint Róma bukása egybe esnék a római katolika egyház feloszlásával, melyet a mély romlottság idézend elő.

1519-ben egy angol jóslat hire jött Velenczébe, hogy V. Károly, kit ép akkor választottak császárrá, minden nemzetet le fog igazni és a mohamedánokat a keresztnek meghódolni kényszeríti, de előbb Rómát és Florenczet fölégeti. Nyolcz évvel később e prófécia be is teljesült, bár nem betű szerint, de legalább lényegileg, a mennyiben hadserege bevette Rómát. Már ekkor Róma Babylon hírében állott és azért már a XIV. és XV. században történtek jövendölések az iránt, hogy a pápaság székhelye máshová fog áttétetni, mert Rómának, az erkölestelen városnak el kell enyészni. E nézetet, mely Belárminusz Szuarez és Cornélius a lapide irataiban is befoglaltatik, az egész jezsuita-rend magáévá tette.

Valamint azonban a prófétáknak sem kellett szenteknek lenniök, szükségkép, azonképen néha a szentek is csalatkoztak próféciáikban. Szent Bernát csalódott a keresztes hadak győzelméről tett jóslatában, nem különben szent Vincze is, a mikor azt jósolta, hogy az antikrisztus már kilencz éves és halála után nem sokára meg fog jelenni. Nem igazolták a következmények szienai szent Katalin jövendölését sem, az egész Európát felbujtó keresztes háborúról és az egyház gyökeres reformáltatásáról. Ám szent Brigittának, ki az egyház közelgő veszélyéről és a falain támadandó résekről tett említést, igazat adott a reformáció. Jellemző mindenkép az a kettős áramlat, mely a közszükség érzetéből támadva, egyfelől az egyházat fenyegető veszélyek, másfelől az egyház megtisztításának munkája eszméjében hatolt bele a XIV. és a XV. század irodalmába. Mindkét meggyőződés testté váltott, Savonarola gyújtó szavaiban. Érvényre emelkedett az a felfogás, hogy csak egy szabad zsinat, mely a pápáknak is felette — áll, ejtheti meg a szükségeltető reformokat. Kuzai Miklós bibornok megjövendölte, hogy az egyház mind mélyebbre fog sülyedni, míg egyszer egészen elvész, de azután újra ki fog emelkedni. A pápai és hierárkiai romlottságnak egyik legszigorubb s legelső bírálója, szent Hildegárd volt, Bungenten a Rajna mellett, kinek jövendölései a III. Jenő pápa alatt összeült, nagy zsinat által megvizsgálatva, helyesléssel fogadtattak. Három pápa, két császár és számtalan püspök és apát folyamodott az ő tanácsáért, de ő igazi német nyakassággal azt jósolta, hogy a világi fejedelmek megdöntik a pápaságot, a miért hűtlen lett küldetéséhez s utoljára a pápáknak csak Róma és környéke fog megmaradni.

Futólag említjük fel csak, a minden visszaélés megszüntetésére hivatott s oly sokszor ígért, de oly soká késő pápa Angelicust, kinek nyomára először Roger Baconnál akadunk, s áttérünk a Joachim apátról, ki a XII. században Kalabriában egy szerzetet alapított, ugynevezett Joachimista jóslatok sorozatára. Ő is, mint szent Hildegárd, nagy ünneplés tárgya volt életében. Három pápa biztatta, bátorította, hogy ne rejtse el azt, a mit Isten előtte fölfedett. I. Rikárd angol király és sok angol és francia főpap kérte ki tanácsát, halála után pedig III. Honorius pápa a szentek közé iktatta s Kalabriában most is számos csodatevést tulajdonítanak neki. Az angol királynak és püspököknek azt mondta, hogy az antikrisztus már megszületett és ő fog ezentúl a pápai trónon ülni s általában az ő próféciáinak kulcsa és a római kuria mérges légkörétől megromlott egyház volt. Halála után azonban egész

raja támadt a nevében kiadott töredékeknek, melyek mind a francziskánus-rend spiritualisaitól származtak, mint magok neveztek magokat, úgy hogy ez alapon egész Joachimista iskola keletkezett. Ez iskola jellemző tantétele, hogy a történelmet három periodusra osztotta be, az Atyáéra, a kereszténység előtt és ez az ugynevezett Péter-korszak, a Fiuéra, egész 1250-ig, a mi a Pál-korszakot teszi és a Szentlélekére, 1250-től fölfelé, a mi a János-korszaknak felel meg. Az egyház a pápák rossz kormányzata következtében tolvajok szövetkezete lett, a pásztorok csalják hiveiket s minden romlottságnak és tisztatlanságnak forrása Róma, melyet a szaraczenok és a német birodalom fognak megdönteni Majd elkövetkezik a pogányok és a zsidók megtérése, és az egyház restaurálása egy új rend segélyével. E tan sokáig fenmaradt a francziskánok között és érette sok spirituális szenvedett halált vagy börtönt, XXII. János alatt, Jeromiásnak egy kommentárja, melyet szintén Joachimnak tulajdonítottak; már előbb megjósolta, hogy a szentséket meggyilkolják, mint a hogy ő meggyilkolt másokat s minthogy VIII. Bonifác, az «Unam Sanctam» szerzője nyilvánosan új Lucifernek neveztetett kicsapongásaiért, a próféták siralmas sorsán épen nem csodálkozhatunk. Maga Rienzi tribun és a koszorus költő, Petrárka, politikai elvek mellett testestül-lelkestől hivei voltak a Papa Angelicus és a szentlélek uralma Joachimista hitének.

Ilyen hangon folynak tovább a próféciák, a XIV. századtól a reformációig is. Ez időszak két nagy látnoknőjét, szent Brigittát és szienai szent Katalint már említettük. Szent Brigitta volt az, ki megjósolta, hogy a pápa uralma a vatikánra fog szoritkozni. Minél inkább közeledik a reformáció, annál fenyegetőbbé válnak a jóslatok. Grostète püspök, 1253-ban, halálos ágyán erősíté, hogy csak tüzzel és vassal orvosolhatók az egyház bajai; ugyanezt fejezte ki más szavakkal Machiavelli. Savonarolát is ritkán hagyta cserben politikai előrelátása, bár vallásos jóslatai teljesületlenül maradtak. De nem is az a lényeges, hogy mi teljesül, mi nem egy historiai jövendölésből. A próféciák egy nemzet vagy emberiség időnkinti vágyait és aggodalmait fejezik ki s ily értelemben fontos lehet tanálmányozásuk mindig a történelem és emberi lélek buvárai előtt.

Íróságért konkurál.

Egyszer Jókaihoz benyit valaki és azt mondja, hogy: tessék engem bevenni az irodalomba.

— Nincsen most üres hely, de ha lesz, azonnal beveszszük — válaszolt a regény és adomák nagy mestere.

SZÉPIRODALOM.

Karácsony este.

*Szent este a karácsony este;
Messiás száll alá az égből,
Hívónek mennyei üdv és béke,
Tévelygőnek hit menedéke, —
Messiás száll alá az égből.*

*Aldott est a karácsony este;
Remény s vágy száll alá az égből,
Tépett szálát továbbra fejtő,
Csüggedő lelket újra keltő, —
Remény s vágy száll alá az égből.*

*Boldog est a karácsony este;
Angyala száll alá az égnek,
Vigaszt hintve, sebet hegesztve,
Kárpótolva mi el van veszve, —
Angyala száll alá az égnek.*

*Szörnyű est a karácsony este:
Ki mind ezt várja s nem leli,
Halott reményben, vágyban, hitben,
Felemelni kevés egy isten,
Mert nincs hazája mennyei.*

Bolygó.

Matild karácsonyfája.

(Karácsonyi történet.)

Boldog ünnepeket!

Ezt az üdvözlést hangoztatja ma mindenki. A kereszténység öröme kigyulnak az apró gyertyácskák a zöld galyak között, királyi palotától kezdve, gunyhón át a fegyházakig.

Ki-ki kap ajándékot a mi lelkéhez, szívilágához illik, a gyermekek, nagyok, öregek, szegények, gazdagok.

Matild gyermekei is epedve várták ezt a napot, a kis Jóska s a kis Pannácska. Dajkájok az öreg Rézi már két hét óta biztatja őket, hogy ha jók lesznek, mit hoz a krisztkindli. Esténként, ha szép idő van, bejárja velök a fényesen kivilágított utcákat, mutogatja a kirakatokat...

Mikor azután hazatérnek, a gyermekszobában nagy zsbivásárt csinálnak a régi játékokból, majd megunva a játékot kis fejeiket lehajtják az öreg Rézi ölébe és elábrándoznak arról gyermekkedélylyel, kinek mi kell? Rézi hallgatja és epedve gondol a jó meleg botosra és kendőre a mit valószínűleg kapni fog.

— Hát magának lelkem, mi kell, Józsikám?

— Nekem, kedves Rézi néni, nekem egy nagy-nagy bajusz kell, akkora, mint a Juli szobaleány katonájának van, a kinek a Juli a csibe czombját eldugja előlem...

Rézi néni mosolygott. Talán arra az időre gondolt, mikor még neki is volt katonája... Mintha egyet éreztek volna a kis Józsival, a kis lurkó megkérdezi.

— Rézi néni, magának miért nincsen katonája? vagy a katonák nem szeretik, a kiknek foga nincsen. Lássá, ha magának volna katonája, a katonájának bajusza, megkaphatnám krisztkindlibe, mert tudom ez az irigy Julis nem adja oda a katonája bajuszát.

— Majd ragasztunk, kis bogaram, kenderkőcből. Hát magának aranyos Pannácskám, mi kellene?

— Nekem Rézi néni, hogy elengednék a francia leczkét s azután egy éjjel nagyobbra nőnék, mint a gouvernante, hogy ezt el lehetne küldeni, mert nem tudom kiállni a sárga szemeit.

Ilyen beszélgetések között várták, a mi végre elérkezett, a karácsony estéjét.

Délben már kezdődött az öröm. Rézi néni és nem a szakácsné főzte a mézes-mákos csuszát s titokban úgy megeczukrozta, mintha ingyen adnák a czukrot.

A mama és a gouvernante egész nap a piros szalonban voltak. Egymást érte a csengetés. Málhát hoztak málha után. Faluról a nagymama is elküldte magát. Nyulat, malacot, apróleket és diót. És a fő a dió. Az inas már vett kártyát is. Játshatnak szaunigit, lengyel kutyát és talán ha a mama oda nem néz, huszonegyet.

A délutánt sétálva töltötték el a gyermekek. Az Andrassy-uton kiszálltak a bérkocsiból és futkároztak egy kicsit. Nehány ögyelgő szegény gyermek között kiosztották azt a pénzt, a mit a mama adott. Talán ezeknek nem is lesz karácsonyfájok. Találkoztak néhány ismerőstükkel s nagy-zoló gyermekkomolysággal beszélgettek a karácsonyfáról.

A kis Alice, az orvos bácsi Alice-ja, különösen sokat várt a papától, mert a papa jobb mint a mama.

Hazafelé menve a kis Józsi megkérdezte Rézi nénitől, vajjon nekik miért nincsen papájok. Mert az csak nem lehet igazi papa, kihez minden negyedik vasárnap elviszik őket s az egy kis czukrot ad, immel-ámmal megcsókolja őket.

— Biztosítom Rézi néni, a Miklós papa nem igazi papa, nekünk kell más papának lenni, meglásd el is jön az igazi kriszt-kindlibe. Minden gyermeknek van apja, meg is kérdem a mamától a miénk melyik, hol van, én látni akarom.

Mire hazaérték, meg volt gyújtva a karácsonyfa, beeresztették őket a piros szalonba. Ki-ki megkapta a magáét, Rézi néni a meleg ruha mellé egy egész új nagy-nagy kávé csészét.

Mikor mindenkinek, a cselédeknek is kiosztották a mit a Jézuska hozott, Józsi oda furakodott a mamához és kérdé:

— Hát te mit kaptál?

Kopogtattak. Bejött az ügyvéd bácsi. Kezeit csókolom nagysád! — szólt egy irást lobogtatva.

— Végleg el van választva férjétől . . .

Erre Matild összeroskadva hullt a pamlagra. Kezeivel eltakará szemeit s görcsösen fuldokolva zokogott . . .

Miért, miért nem értették meg egymást?

Az ablakon kívül egy férfi nézett be. Nem vették észre. Ablakon kívül történt látogatásért nem hagynak látogató jegyet.

Másnap a kis Józsi megjegyzi, Nini: nem esett és nagy csepp van fagyva a külső ablakra kívülről.

A fiu nem ismerhette meg apja könnyeit.

Erdélyi Gyula.

Uti emlékek Délamerikából.

Irta: *Balázs Gábor.*

VI.

És most látogassuk meg mr. Julest salonjában.

A hat lépés hosszú és négy lépés széles «teremben» én voltam a tizenegyedik, nyájasan előmbe sietett, azaz székéről fölemelkedett, bemutat vendégeinek, őket viszont nekem, kijelölte helyemet szorosán egy tul szőke angol «miss» mellé, kezembe nyomott egy poharat telve «vermouth con cbiná»-val félig bor, félig pálinkaféle ital, de minden időtájjában kellemes iható folyadék, mosolygott és ujját ajkára helyezé, jeléül annak, hogv ne beszéljek, avagy hallgassak; ezzel a társasághoz fordult és eként folytatta félbe szakasztott érdekes elbeszélését: «már lassan kiértünk a marseillei kikötőből, midőn egy kis gőz-csolnak lélek-szakadva rohan utánunk és jelek által hajónkat megállásra kényszeríti, a «Poitu», akkor még azon szolgáltam, csakhamar meg is állott, a csolnakot bevárta, melyből egy rendőrtiszt nagy hivatalos levelet hozott főkapitányunknak; tartalma az volt, mint később megtudtam, hogy utközben ellenséges hajókkal fogunk találkozni s így legyünk készen a megtámadásra. Mi azonnal minden harczképes fegyverfogható között, tekintet nélkül arra, ha utas-e vagy matróz, összes fegyverkészletünket kiosztottuk, a tisztelésre szánt két ágyukhoz golyót kovácsoltunk, a könnyen gyulékony anyagokat eltakarítottuk, s a fődélzetet, mint leendő harcztért készítettük elő, szóval minden tehetségünkben álló rendszabályokhoz folyamodtunk védelmezésünkre; volt ugyan szó arról is, hogy visszatérjünk, de ezt az összes «Equipage» mint hajónkhoz nem méltó gyávaságot visszautasította. 1871. febr. 27-én, ezt a napot soha el nem feledem, Cadix és Barcellona között haladtunk egy borus délután a hullámos tengeren, midőn nem messze velünk szemben egy gőzöst láttunk fölmerülni, melyben távcsövünk segítségével, alakjáról ítélve, személy szállító hajót ismertünk fel; ez némileg megnyugtató, mindazáltal figyelemmel kísértük, s csakhamar észrevettük, hogy irányát változtatva egyenesen felénk tart. Ez gyanus! a rendelet azonnal kiadatott, hogy kiki helyét foglalja el. Az említett jegyes fiatal ember a hajó elején, közvetlen az orránál állott, a tiszték a magasabb állásra vonultak, az ágyuk kiszégeztettek, az asszonyok és gyermekek a terembe bezárattak. — Képzeltetik önök, minő zürzavar támadt egyszerre hajónkon! tudtuk ugyan, hogy a «passagier» gőzösök között valódi ütközetről szó sem lehet, de hogy egymásnak sok kárt tehetünk, arra ezer eszközünk volt, — de igyunk uraim «a votres salut» «a votre salut», a poharak kocczantak és kiürültek, mire mr. Jules folytatá: — Alig háromszáz lépésnyire tőlünk az idegen hajó felhuzta a világon legutálatosabb szintű lobogóját, a fehér-feketét és mi ellenfelünkre ismertünk benne; magától értetődik, hogy a «Poitu» is kitzítte francia zászlóját, most már arról volt szó, ha támad-e? s ha igen, melyik oldalról. — A mi taktikánk ugy volt tervezve, miszerint azon perczen, midőn ellenfelünk jobb vagy baloldalon haladtában megtámad, mi keresztbe fordulunk és azzal

szembe fogadjuk a sortüzet; ez által két cél van elérve: először az ellen golyói eredménytelenek lesznek, míg az ellenfél azon hitben, hogy hajója bordájának akarunk rohanni megretíral; ugy is történt, a «Jungfer», — így hívták a bitangot, jobbfelől haladtában sortüzet adott hajónkra s egy rakás szurkos koszorut dobott fődélzetünkre, mi azonban taktikánk folytán csekély eredménnyel birt, «a Poitu» villámgyorsasággal keresztbe fordult s két ágyuja jól irányzott sortüzével három matrózt terített le, és gyújtó kanóczunknak sikerült a közbelső nagy vitorlát lángba borítani. — Ezt látva a hires «Junkerek», teljes gőzzel szaladásnak vették magukat, s örültek, hogy nagy bajjal el tudták oltani hajójukon a mind inkább tovább terjedő tüzet, — fájdalom azonban Dermient Pierre, a szép Marianne jegyese, golyó által lelte halálát s ezért mondom én önöknek, hogy hiszek az álmokban, mert azoknak igen sokszori bekövetkezését magam tapasztaltam; Dermient temetése a legnagyobb pompával történt hajónkon, míg nevét ott olvassák önök a kapitány salonjában keretbe foglalt márvány táblán. — Még be sem fejezte Jules ur jóformán elbeszélését s a mellettem ülő szőke «miss» azonnal átvette a szót: «Uraim! valahányszor jegyesekről van szó, mindig éles, szuró fájdalokat érzek keblemben, mert tudniok kell önöknek, hogy én már két jegyest veszítettem». — Mindnyájan megdöbbenve tekintettünk a jeles miss nem fiatal, de azért érdekes arczára. «Igen, uraim, ezen kebel (s itt sóhajtvá jobb kezét görcsösen szívéhez szoritotta) kétszer gyult forró érzelmekre, hogy azután mint az Aetna, örökre kialudjon. — Legelső vonzalmam tárgya az «in H. M. Army in the Eas-Indiens zászlós hadnagya volt, szép magasszál telivér irlandi férfiu, sokat hasonlított ezen «Hungari Misterhez» (Elpirultam, felugrottam, és némán hajtottam meg magam a miss előtt eme bókjáért), tizenöt éves koromban jegyzett el és azonnal Indiába hajózott, hogy ott a kegyetlen indusok scalpirozása által lelje halálát. Álló tiz évig voltam hű emlékéhez, míg a hetvenes évek elején Mister Brown, gyereketlen özvegy, egy gazdag olajkereskedő nyerte meg hajlamomat s vele kezemet, mielőtt azonban a pap áldását adta volna frigyünkre, kitört a francziánémet háboru s az én Brownom, az a hidegvérű angol, Garibaldi hírére ott hagyta összes vagyonát reám átruházva s mint hős lelte halálát. (Itt a nemes miss mélyen felsóhajtott s kendőjét nem nedves szemeihez érinté.) Mindkét katasztróphát megálmódtam, mindkét szomorú esetemnek emlékét itt hordom e medaillonban s most Peruba megyek nagybátyámhoz, a spanyolok között szórakozást kereendő. Történetét azzal végezte be, hogy felugrott, poharát magasra emelte s ezen fölkiáltással: «A halottak dicső emlékéért» fenéig üritette. A kedves miss gyászos története engem annyira meghatott, hogy kezét melegen megszorítottam s az egyetlen angol szót a mit tudtam «Olrait» «Olrait» kétszer ismételttem. — E közben Jules ur champagneit hozatott fel, s a vidor társaságot csak a «Table d'hote» kegyetlen csengettyűje riasztotta széjjel.

Ma volt az első hangverseny hajónkon, mint ezt az óriási színes betűkkel irt nem falhanem árboczragaszok hirdették. A

másod fedélzeten tartottuk, jelen volt az összes közönség, magától értetődik az első sorban a honoratió. A nyitány harmonika, guitarre, flóta, hegedű, dob és trombita kíséretében a «Marseillaise» volt, ezt követte mademoiselle Tapoi Antoinette által, (egy másodrendű énekesnő, ki szintén Braziliába megy) «La rose blanc» című sonetta éneklése, ezután a hajó-trombitás fújt egy csatariadót, akkor az olaszok dalolták el quartettben, a «Roma sancta, in Campidoglio» című forradalmi dalukat, mire pávakint libegve megjelent, mozaik ruhájában «Henry quatre», az az egy kedélyes «Comis voyageur» maga által adott gúnyneve, s oly sikeresen szavalta humoristikus költeményét, hogy azt ismételnie kellett. Záradékol madame Bogeteau hölgyei egy kardalt énekeltek Lecoq-tól, «Le printemps» s ezzel közmegelegedésre ért véget az élvezetes est.

Három napja, hogy nyílt tengeren haladunk, időnk szép és derűs, tavaszias meleg, miután azonban ellenszelünk van folytonosan, vitorláinknak nem nagy hasznát vesszük, mindazonáltal 220—240 tengeri mérföldet haladunk naponkint.

A hajón való élet kezd szokottá válni, mindenki feltalálta rendes foglalkozását. A divatárusnők apró szalag csecse-beccéket készítenek, az énekesnők zavartalanul scárláznak, a festő rajzol, a bankár számít, egyik ír, a másik olvas, furnak, faragnak időtöltésből, sőt mademoiselle Henriette különös kérelmére pár órára mindennap kifeszítenek egy darab kötelet, a melyen azután az érdekes művésznő férfiruhába öltözve naponkint gyakorolja magát, a keces és hajmeresztő bukfeneczek vetésében mindnyájunk multságára, mellesleg mondva magam is részesültem ama hallatlan szerencsében, hogy térdem állva, a bájós ballerina mindkét talpát krétával bedörzsölhessem.

A harmadik nap estéjén ezután közhírré tétetett, hogy másnap délben megérkezünk Lissabonba. Természetesen, mint minden állomás, általános öröm sensatiot idézett elő, mindenki megtette előkészületeit, hogy «Grande toiletteben» jelenhessen meg a városban.

Február 10-én reggel már a portugál partok mellett haladtunk, gyönyörködve a festői tájak szépségében. — Ez már lakott vidék, művelt földrészekkel, sürten apró városok és falvakkal népesítve. — Délelőtt pontban tíz órakor értük el a várost.

A portugál fővárosa Lissabon, amphi-theatralis módon egy hegyoldalba van építve. Egy óráig haladtunk, mind a város hosszában, míg a másik felén levő kikötőt elértük. — A lehető legpompásabb panorámát nyújtják a szemlélőnek, nagyobb szerű épületei, mind a hegyormokon, citadellai, ódon domjai kerek kupolájukkal, újabbkori templomai alacsony tornyaival, a királyi paloták várszerű kerítéseikkel; sötét tetőtlen kolostorai furesa alakú haranglábaikkal, nagyszerű arsenálja, laktanyái, a tengerbe nyúló híres régi nyolczszögű óriási börtöne a bibornoki palota, országház, a földrengés után fennmaradt bástyák, s a tengerpart egész hosszában a modern öt-hat emeletes épületek sora, megszakasztva egy-egy buja déli növényekkel rendszeresen beültetett séta-tér által, — mind ez a hajóról tekintve oly bűvös szép képet tár elénk, a mi fölülhaladja Nápolyt és Konstantinápolyt.

Megérkeztünk három diszlövést tettünk és felvontuk a közbelső árbocra a portugál lobogót, mit a kikötőből azonnal viszonzottak. — Alig hogy horgonyt vetettünk, egy perc alatt kivetkőztettek nyugalmas csendes helyzetünkből. Magán a hajón futkosás szaladgálás, a raktárak megnyitak, az emelő gép elkezdett működni az áruk ki és be szállítására, hajónkat egy perc alatt mint a sáskák százakra menő csolnakok vették körül, s alig bocsátották le a lépcsőket, mint az éhen holtak, egymást majdnem agyon nyomva, rohantak az árusok és csolnakosok hajónkra, előzölve azt minden zugában; ilyenkor a ki csak teheti, menekül a városba, ugyanis hatvan órát időzünk, tehát mi is siettünk csolnakba, hol is a csolnakosok majdnem szétéptek, hogy melyiknek szálljunk a csolnakába, mi azonban addig el nem eresztettük a lépcső karfáját, akárhogy rángatták, a míg ki nem alkudtuk a vitelbért s csak azután foglaltuk el kiizzadva, összenyomkodva és rücskölve helyeinket. — A déli kikötőkben a bárkások között rendet tartani lehetetlen, azok az utazókat mállának tekintik, nyalábra kapják, a másik kiveszi kezéből, emez kabátjánál fogva visszatartja, veszekednek, szidják egymást, de azért az áldozatot egy harmadiknak kell kiszabadítania, a ki ezután méregdrágán elillan vele s kiviszi a partra, s a szegény utas örülhet, hogy még ép kézláb meg van.

A hajón érkezett utasokat a vámháznál szállítják partra. Egy a tenger színéig benyúló, vasrostélylyal körülvett roppant nagy épület; itt minden egyes embernek szigoruan még zsebét is kikutatják, és csak azután engedik szabadon, velünk is így történt.

Alig hogy a vámházból kiléptünk, a cicerónék egész raja fogott körül, de fájdalom, a legjobb akarat mellett sem vehettük szolgálatkészségüket igénybe, mert egyikünk sem tudott portugálul. — Csak itt láttuk, hogy mily nagy baj, ha az ember az ország nyelvét nem beszéli! Maga a portugál nyelv egy vegyítke az elferdített spanyol, olasz és latin nyelvnek, s még hozzá Lissabonban dialectusban beszélnek, úgy hogy absolute nem lehet egy szavukat sem megérteni, s most már elképzelhetik önök, minő comicus situatiókba jutottunk, míg megbirtak érteni, hogy hova akarunk menni; ezért is használtunk folytonosan bérkocsit.

A másik lényeges kalamitás a pénz volt, itt már «Reis»-ban számítanak, százhusz Reis kitesz egy francot, de az idegen pénzt előbb a bankban kell veszteséggel beváltani, s még akkor is mindenfelé huzzávonják az utasokat.

Ezen a tájon már februárban forró nyár van, mint nálunk augusztusban, a férfiak mind nanking ruha, vászonezipó és nagy napernyővel járnak, a nők nappal nem mutatkoznak, az alsóbb osztályuak valami pókháló szövetből egy gallér köpenyeg fajtát viselnek, míg fejük szabad, hajukat azonban idomtalan, czifrán szétágazó fésűvel diszítik, lábaikon pirosra festett fa-papuesot hordozva; arcuk színe napsütötte barna, a nők korán vénülnek, míg a férfiak sokáig megtartják szabályos, érdekes arc-kifejezésüket.

Első teendőnk, mint minden tengeri utazónak, az volt, hogy fürdőt vettünk,

még pedig pompás tengeri fürdőt; sajátságos szerkezetű kis nád kalitkák vannak négy kerékre alkalmazva vászon tetővel, az ember belebujik, ruháit leveti s gondosan maga fölébe helyezi, akkor hármat tapsol s az adott jelre kalitkástól együtt betolják a tengerbe mintegy derékig, az ember azután az oldalnyíláson kiuszik a szabad tengerre s végzi fürdését; a visszajövet ugyanigy történik, s így a legegyszerűbb módon lehet fürödni a szabadban, a nélkül, hogy az «aesthetikát» legkevésbé megsértenők.

Maga a város, hollandiai tisztaságot követ, a házak egyenes tetőzetűek, a tetőket virágokkal díszítve erkélyekül használják, modern négy-öt emeletesek, udvaruk nincs, de mégis úgy építvük, hogy világosság, de legkivált levegőjük elég legyen; az utcái szűkek és girbe-görbék, hegyen fel és hegyen le vezetnek, térei nagyszerűek, mind buja árnyat nyújtó lombos fáktól környezve középen lovas érekszobrokkal díszítve, leginkább az uralkodó család elődeit, vagy pedig egy-egy hős tábornokot ábrázolva. Templomai nem annyira az építészet, avagy anyag művészetével bírnak, mint inkább belsőjük van izl-stelenül szinpadiasan feldíszítve. — Nagyszerűbb palotái közé tartozik a börze, vámház, az indusok háza és a miniszteriumok palotái 1755-ki földrengés után épültek; a magán paloták közül Castelomethor, Borba, Pombal, d' Obhavt és Das Necesidadest, mint legérdekesebbeket néztük meg.

Hanem mindent felülmul az «acquadotto Benifica» vízvezeték, mely az egész várost fris, egészséges, jó vízzel bőven látja el, valóban egyike a remekműveknek, mely még a marseillesi vízvezeték is fölülmulja. Hotelei fényűzőleg berendezve minden nemzetiség részére külön vannak, de nagyon drágák. Kávéházai kicsinyek, lapot nem tartanak, azt kiki magával hozza, tekeasztal az emeleten van elhelyezve. — Borházak nincsenek, helyét borkereskedések pótolják, hol egyuttal állva pityizálni is lehet.

Mi szándékosan egy «Fuenda» nemzeti vendéglőbe szállottunk s volt alkalmunk enni portugál konyháról. Főszerepet játszik a juhhus, mindentéle alakban, igaz, hogy kitűnő, azután a fűszeres gombócok paradicsommal és a halak minden neme különböző módon elkészítve, különben rendkívül tiszták. Boraik jók, zamatosak, van fekete, vörös és zöldsárgás színű, mely utóbbi azonban asznak is beillenék oly édes.

Az opera zárva volt, egy dráma-színház kerestünk fel, valami tengeri rablás történetű rémdrámát adtak elő, a miből persze mi egy szót sem értettünk. Közönsége nagyon érdekes, a hölgyek kivágott ruhában, fejükön legtöbbször kaczéru redőzött nemzeti fátyolokkal, nagyobbára kövérek, szép fekete tüzes szemek vannak, melyeket föl is használnak, de arcukon élettelen halványság terül el. Férfiaik háttározottan szépek, szabályos arcukon körszakált viselnek s öltözékükre a legnagyobb gondot fordítják s aránylag több ékszert hordanak, mint a nők. — Mint minden déli városban, úgy itt is az éjszakák nagyon élénkek, de valójában az embert elragadja a bűvös holdvilágos est, üdítő langyos szellő, a tenger mormogása, fák susogása, egy-egy mandolin panaszos hangjai, s hozzá az éj

árnya, mely titokszerűen borítja a mély csendben levő nagy várost.

Soha rendesebb népet nem láttam, mint ezek a portugálok; olyan szótalanok, arcukon annyi nyugalommal, mindent meggondolva lassan tesznek, az embernek el kell vesztínie a türelmét, míg egy boltban néhány szivart bevásárol, hát még az idegen, a ki nem tud beszélni! Nem igyeksenek ők kitalálni kívánságunkat egy cseppet sem, néznek és gondolkodnak, úgy hogy ezer fogásu mimikára van szükség, míg meg bírják értetni velük, hogy mit akarandó.

Másnap még egy fürdőt vettünk és azután fölmentünk a «Sancta Giorgio» ősi ezitadellába, élvezni a kilátást a városra. Valóban nagyzerű! Az egész várost minden részeiben beláthatni, tisztán kivehetőleg az új és a régi részeket, a kigyózó utak, az utczák tömkelege, az ódon, még a mórak idejéből fönmaradt egyes paloták, szép, virágdus kertek, térek, végén a kikötő árbocterddőivel, odább a tengerbe nyuló világító torony, mely egyike a legnagyobb-szerűeknek, végül maga a véghetetlen tenger örökös hánykodásában, olyan kép melytől nehezen lehet megválni.

Délután a «tramway» kirándultunk «Belem»-be, egy kolostor művészi szép parkjával, itt láttam oly orleán fákat mint a derekam teljes virágzásban; fehér barátok vannak benne, kik itt megmutatták, templomukat, annak kriptáját, könyvtárukat és azt a szobát, melyben Carlo Alberto olasz király, Viktor Emánuelnek atyja, száműzetésben sokáig lakott, — renaissance stílusban épült négyszögű épület, telve faragványok, szentek mellszobrai s néhány értékesebb képekkel; igen gazdag szerzet s tagjai igen barátságosak, bennünket is ebédre megvendégeltek kitünően, miért mi azonban siettünk is a kolostor pénztárába «alamizsnánkat» bedobni.

Még egy sétát tettünk a Pradon, a hol kitünő fagyaltot lehet kapni, s este nyolcz órára már istenhózzádot mondottunk a szép Lissabonnak.

A «La Francé»-ről többen kiszálltak, de sokan jöttek fel is utasok, a szokásos czeremóniák után február 12-én felvontuk horgonyunkat s reggel kilencz órakor elindultunk, most már nem a tengeren, hanem a nagy Oceanon, még pedig úgy előkészülve, hogy a legközelebbi állomásunkat csak tizenhárom napi ut után érjük el.

A mai nap, mint minden állomás után, az általános tisztogatásnak volt szentelve, és így sem a szalonban, sem pedig a földézetben nem lehattunk háborítatlanul.

«Vigjáték».

(Monolog.)

Előadja: Don Jose Miriam.

A szerzőnek kívánságára elhatároztam végre, hogy magam egyes egyedül egy vigjátékot fogok eljátszani, melyben színlap, személyzet, sugó egyedül magam leszek.

És van-e okom aggódni a darab sorsa felett? Oh a világerő sines! Ha tetszeni fog a közönségnek, dicséretei csak engem érnek; de ha a színmű várakozásuknak meg nem felelt, noha én mindent elkövettem a mi csak tőlem telhetett — akkor, mélyen tisztelt közönség, csak a szerzőt tessék vádolni, mert elégtelenségüknek ő lesz okozója.

Rajta tehát! kísértük meg a dolgot! Végre is, több mint bizonyos hogy ki is fognak tapsolni. És miért ne?

Ha talán az egész darab nem is fog sokat érni — ha jól lesz előadva — majd csattan a vége! Hja! Már ez így szokás — az íróknak az a szokása, hogy a sok apró hibát, mit darabjukban elkövettek, egy sikerült jelenettel helyrehozzák, — már legalább ők így gondolják.

És hogy a sok baklövés feledésbe menjen, mik nélkül különben egy darab sem sült el: legvégül szivrehatással meg idegrázással telt bombákat löknek a t. cz. közönség közibe, mik ha jól elpuffannak: a sok tapsnak és kihívásnak vége-hossza nincsen; van sok brávó! hogy volt? újra! éljen! Sőt ezenkívül a primadonna, feltéve, ha nem madonna, gavallérokhöz nem kegyetlen s intendans urnál van nagy kegyben: számíthat annyi virágra, hogy akár hálhat rózsaaigyban s míg barátnőit az irigység epeszti: ő Mukit, Stefit meg Friczit stb. kegymosolyban fűrészi... De pardon! hova vitt a makáma! Hogy is lehettem ilyen kába? A szerzőről egész megfélekedtem, pedig ő a darab folyama alatt, majd halálra izzad aggodalmában. Ott kuttog a rendező mellett egy sarokban, (ha ugyan mint X ur, nincs az öltöző szobában) hol kinjait senki sem látja s csak akkor derül fel képe, ha tapsot hall hébe korba, ilyenkor aztán örömeiben nem fér a bőrébe s kezeit úgy csattogtatja, hogy a közönség is meghallja a nagy csattogást és szentül azt hiszi, hogy két színész nő megint összeveszett... A riportereknek sem kell több! Majd megrepednek kíváncsiságukban s egyik a másikat lökdösve rohannak fel az öltözőbe, s hogy a nyitott ajtón melyikök törjön be legelőbb, azon Kines, Pines és Tines urak, meg Keszler Kóbi és Csata Kóbi úgy összevesznek, hogy egyszerre csak: Csitt, csatt! Piff paff! hallatszik. Erre a gyors rendőrség is megjelen a helyszínen, de már csak egy beütött «The schilling hats» czilindert, lehámlott kutya-bőr darabokat s kakasnélküli revolvereket lelhet... A «corpus delicti»-ket menten magával is viszi és vizsgálatot azonnal megkezdi; de már a reggeli lapok az esetet «Botrány a rendőrség köréből» ez alatt hozzák: s a szegény rendőrség mit tehet egyebet, siet a vizsgálatot beszüntetni, hogy magát tisztázhassa ki...

Be még egyszer mille pardon! uraim és hölgyeim! Önök még, nemde a darab címét sem tudják?

Nos tehát mindenek előtt szolgálni fogok önöknek színlapul — de előbb kérek tiz krajczárt — nos tehát halljuk:

1885. Nov. 1. Vasárnap. stb. stb. Bérletszünetben adatik most először:

«A vigjáték»

Vigjáték 3 felvonásban Irta * * * (E három csillag, megsugom önöknek, oly író nevét rejti, kinek létezését a közönség nem is sejtji; csak tessék kiáltani «szerző!» s ő menten meg fog jelenni.)

Most a személyzetet is el kellene mondanom: de minthogy sokan berekedtek: hát csak egyedül fogok játszani. — Szóljak még valamit a cselekvényről is? Nem! ezt

az Önök érdekében nem fogom tenni mert könnyen kitalálhatnák az egész darabot...

Csak még egy figyelmeztetéssel szolgállok:

Botokat és felöltőket sziveskedjenek künn hagyni, mert ezek az előadást megtalálnák zavarni... S a t. cz. hölgy közönség kéretik, hogy kalapot ne tegyen fejére, mert elromlik a frizurája, meg aztán a kik háta mögött ülnek, nem láthatnának engemet s így hiányos lenne az élvezet!

De mit hallok? Most üti a 7 órát! Csak még egy percznyi türelmet, míg a habituék elfoglalják helyüket s az intendans ur meg, érkezik... Mindjárt, kérem, mindjárt, csak még a rendező urnak kell megozsonálnia...

Azonnal kérem, csak még a gépet kell megolajozni Így ni! most már minden rendben van... a direktor ur felesége is megérkezett... kezddhetünk az előadáshoz.

Tehát *Első felvonás.*

(Csünetés)

Egy inas jön. Ura kérdi: «Hej hallod-e! hány óra?» «Mindjárt 10».

Ez az első jelenet az első felvonásban. Ezután jó egy szerelmes pár, kik egymást már régóta híven szeretik. — No de mint az életben, úgy a színpadon is, ritkán fordul elő ily jelenet. Többnyire a férfi egy oly nőt szeret, a ki őt gyűlöli, ki nem állhatja... Vagy a mi még gyakrabban történik: a nő eped a férfi után, de ez a nőnek csak fittyet hány. Elég nem szép, de igaz. És ki tehet róla. Hja, ez már nagyon régi nóta. Én szeretem az ön feleségét, Ön pedig az enyimet, nos így a számla rendben volna. De jön X. gróf és elszereti mindegyiket, vagy pedig a mi szintén megeshetik, én önnek nem feleségét, hanem bájos leányát szeretem, ön pedig az én anyósomért eped. Én igen elnéző tudnék lenni, de az Ön érzelmei felől biztos nem vagyok... Eh! végre is leányát megszőktetem! Ohó, de feleségem utánam szökik. Nos tehát mondjanak önök helyes megoldást, mely a törvénybe nem ütközik? De nem fárasztom önöket ily problémákkal; menjünk tovább a jelenettel.

Ime tehát egy férfi és egy nő, kik egymást szeretik.

Tehát egy szerelmes pár.

És a hogy az életben történni szokott, egymást csak titokban szerethetik. Nemde, hogy a cselekvény valószínű s az élethűség meglepő? — Igen, igen! mert habár szíveik csak egymásért lángolnak, az alkalom hiány, szegénység vagy valami egyéb miatt nem nyilatkozhatnak s pirulva állanak egymás mellett, a nélkül, hogy egy «Ah!» és «Oh!»-nál szólának egyebet. Sőt már szerelmet is valltak volna egymásnak. Ah de akkor az előadás hamar véget érne. S épen midőn már szólani akar az egyik: vége a felvonásnak — a függöny legördül!

Szünet.

Most szünet van, tessék kérem felállani, minden háborítás nélkül diskurálhatnak egymással.

«Én tudom előre — mond az egyik — hogy mi lesz a darab vége; ennek ez, annak meg amaz lesz a felesége».

«A darab — mond egy másik — nem épen a legrosszabb, de jobb is lehetne».

Míg egy harmadik, ki műértőnek látszik, hosszú arczot vágva, kezét dörzsölgeti s nagy auctoritással fejtegeti.

«Igaz, igaz — mond — a darab, ha úgy vesszük — hogy az igazság mellett maradjunk s a magasabb szempontokat ne tévesszük szemelől — tehát a szöveg... az eszmék... a jellemek... de uraim! különösen a bonyodalom... és még inkább az erkölcsi endenciák... az elhatározás ethikai mérve... egy szóval az általános szempontok... no de hisz önök már értenek engemet!»

Egy kritikus pedig, kinek az a szokása, hogy referációjában minden mondat után... tizenkét pontot rak — meg lenne a darabbal elégedve s csak azt kifogásolja benne, hogy nem élethű. «De hogy is lehessen élethű — kiált fel — midőn a szerző az életet nem ösmeri... igen uraim! ösmerni kell az életet, le kell szállani a nép közé, nem kell azt röstelni, a könyvekből nem lehet az életet megösmerni... le kell szállani a nép közé»... De nem fejezhette be, mert hirtelen elaludt. Egy másik kritikus pedig folyton azt hajította: «Már kérem, akár ki mit beszéljen, a vigjátékban a satyricó bombasticus hóbertnak egyesülni kell a bolondicus kótyonfityással!» Egy harmadik közbe vág: «Eh mit! Ért is ön hozzá, midőn csak fél szemmel ki-érheti az előadást! Én mind a két szememet dűjjesztem, még sem látok az egész darabban semmi figyelemre méltót... «Tetszik tudni: borbau az igazság — fejezi be egy öntelt képű ur — majd meglátjuk, hogy a t. szerzőtől hány liternyi emberség telik ki majd előadás után a «Kis Pipá»-ban; már én addig függőben hagyom a véleményemet...»

Hallgassuk meg azt is, hogy mit mond egy sportsmann, a mint lábát kezébe tartva feszeng a parteren:

«Bah, II. Egy lópatkót nem adnék az egész színházért; I. ugyan mit nézhetni ilyen sületlenségen? Nem mondom, egy-egy csinos ballerina, mikor a la cheval hajigálja a lábait... az még mutat valamit... de mit csömlötessem én magamat a zsidó küntlernek gezérősszível... a pimaszok úgy se tudnak magyarul, mint mi...»

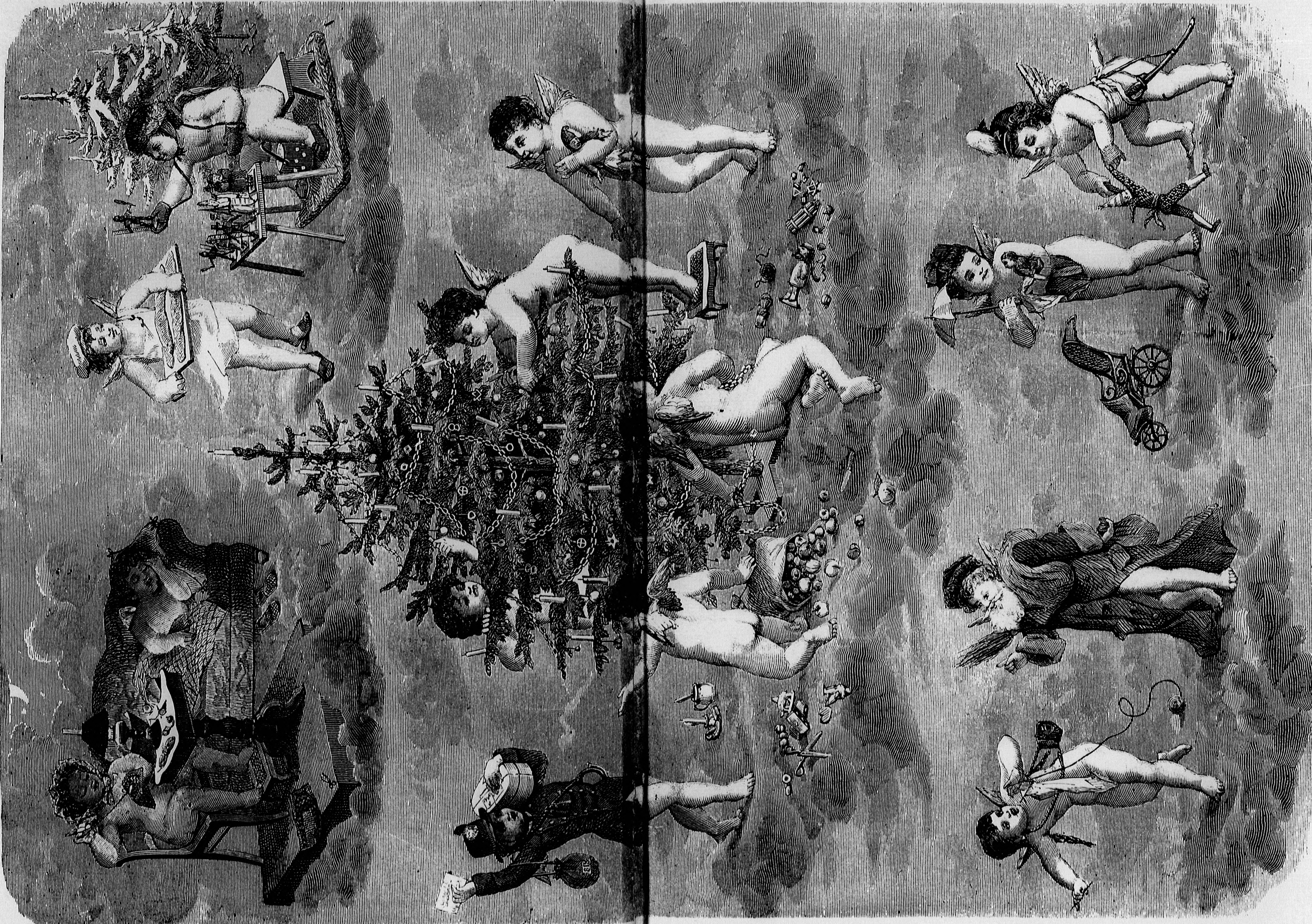
Igy követik egymást a bírálatok és megjegyzések, míg a sugó csengetése véget nem vet azoknak. Gyorsan elfoglalja tehát mindenki a helyét s feszülten várja a függöny felgördültét. (Csengetés.)

Második felvonás.

Egy cseppel sem mentünk többre, mint az első felvonásban. — Most folynak javában a hosszú párbeszéd, estélyeket adnak

De ki tehet arról, hogy a szerelmes pár még most sóhajta fel s alá sétálgat.

S e sóhajtozás még tudja Isten meddig tartana... de minthogy a közönség az effélet könnyen megunja — és hogy a

s puncsot, kávé, théát, csokoládét és kram-pampulit isznak...

Aztán a bálók, séták s egyéb mulatóságok — szóval előfordul minden, a színművet pedig szépen elmellőzik.

néma játéknak is valahára vége szakadjon — szemünk megakad egy *spanyolfal*on.

«Ah valaki jó! hamar rejtőzzél az almáriumba!»

«Oh ég! Nem tehetem! Inkább a hálóterembe...!»

«Nem, nem, azt meg nem engedhetem: ott férjem könnyen megtalálhatná önt!»

«De hát az égre! mondja hogy hova?» (szorongva),

«Ah! Megvan! Várjon csak! Pompás gondolat: lapuljon meg *spanyolfal* mögött!»

bujt hős hallani kénytelen, mennyire csalódott égő szerelmében...

Kétségbeesetten fejét a falhoz veri: a fal feldől, — s ha titkot feltárja,

«Hah! hűtelen!» kiált ekkor az egyik.

«Ugyan ugy asszonyom?!» mond gunyosan a másik.

«De kérem hallgassanak meg!» esd a nő, s a bonyodalom mind inkább egyre nő.

Végre: «uram! kiáltanak egyszerre — egyikünk meghal!» S a mint a függöny ily borzasztókat hall: szörnyű ijedtében hirtelen lezuhan, — s ezzel a II. felvonásnak vége van.

(Csengetés — szünet.)

Ismét szünet van. Tehát a bírálatok és élecek megint megerednek.

(Egy öreg:) «Fogadásból — ücsém rá teszem a fejem, hogy most már a végét akár szóról szóra elmondom.»

«Nem nagy dolog kérem — mond a szomszéd — hiszen ma a színműveket mind egy kaptafára írják azok a scriblerek.»

«Ah! Ah! Ah! ásit egyszerre három, ha sokára lesz vége, mindjárt itt elalszom!»

«Csak kimehetnék már, — mond a negyedik — ez unalmas komédiát nem nézhetem tovább!»

«Ah — sóhajt fel néhány ábrándos szerelmes — a költői nyelv mily szép! mily bájoló! mi kedves!...»

(Csengetés:) De csitt! kezdődik a

harmadik felvonás.

Előttünk áll ismét a két szerelmes, kik úgy látszik, a sóhajokkal már nem érik be, mert a férfi már a nőtilésről kezd szót ejteni, a nő pedig a fejkötőre tesz félre nem érthető czélzásokat. Igen, a fejkötőre, a mely után minden leány úgy sóhajtozik. De furcsa is az, hogy ez a kis csipkés valami annyira tetszik a leányoknak... De azt önök el sem képzelhetik, mily unalmas lehet az, midőn a leány már a II. felvonás után férjhez akar menni, anélkül, hogy a VII. felvonást bevárni akarná...

Igen ám! de nem mehet, mert az írónak még nem tetszik: hiszen a bonyodalom még csak ezután kezdődik... Sőt ha szerelmük egéről elűntek is a fellegek: más akadály is van, a miért egy-másé nem lehetnek az epedő szívek...

Például: a gazdag nagybácsi, ki pénzével a szelvéssz miatt még nem érkezhetett meg Amerikából!

No de már ezután a nagybácsik és nagy-nénik vasuton és gőzhajón gyorsabban fog-

«Ugy hát nincs egyéb hátra: az ablakon ugrom ki!»

«Az Istenért mit gondol? Megüthetné magát s én nem viselhetném el szívemen baját!»

A szerzőnek e spanyol fal csupa szerencséje, e nélkül darabja éjfélig is elnyulna.

De minthogy gyakran a falaknak jobb füle van, mint az embereknek: a fal mögé

nak utazni s így remélni lehet, hogy már az első felvonás végére itt lehetnek.

De végre itt a nagybác-i, egy köpezős tengerész, kinél rendesen több a gorombaság, mint az ész . . .

A jó nagybácsi aztán, miután elmondott egy rakás lánczos lobogós menydörgős menyköt s egy milliom szélvészt, kartácsot és bombát: összeadja a szerelmeket, kik aztán boldogságukban határt nem ismernek . . . Kiáltoznak, ugrándoznak s végre a nagybácsi nyakába barulnak.

Hja! egy ily nagybácsinak sokat is lehet ám köszönni. Ha ő véletlenül meg nem talál érkezni, talán egy negyedik felvonásban lett volna részünk; de így szerencsére, már az egész komédiának vége van.

A két szerelmes a nagybácsi nyakából egymás nyakába borul; az egyik «Jenőt», a másik «Margit»-ot kiált s végül még egy néma jelenet következik, melyet fájdalom nem láthatunk (pedig ez lett volna a legérdekesebb!) mert a függöny legördül!

Schlesinger-Sennyey.

Schlesinger Jakab boltos-legény, vagy a hogy most mondják segéd volt, az «Arany mieder»-hez címzett király-utczai női divattereskedésben. A rőfös-kereskedők tudvalevőleg a legudvariasabb emberek a világon. Örökösen csipkék, patyolatok, mousselinek közt forogva, végre magok is oly gyöngéd és elegáns lényekké válnak, a minőt p. o. a kerges kezű vasárosok vagy fűszeresek közt hasztalan keresnénk.

Schlesinger Jakabban a rőfös-kereskedők e szép tulajdonságai kiváló mértékben egyesültek. Vevőit, kik a dob-, király- és szercesen-utczai háute crémejéből kerültek ki, a legnagyobb chikkel tudta kiszolgálni s azonfölül szénfekete göndör hajával, merész hajlásu orrával, csinos fiu is volt, úgy hogy még a híres párbajozó Rosenberg Gyula is megirigyelhette volna. Ennek köszönhetette aztán, hogy rövid időn özönével kapta a meghívókat a szercesen-utczai szalonokba, sőt a boudoirokba is.

A terézvárosi arisztokrácia hölgyei, kivált ha már hat-hét ifju sarjjal gyarapították Isten kiválasztott népét, a mi náluk nem tartozik a ritkaságok közé, nem szoktak hálátlanok lenni azok iránt, a kik nekik lovagi szolgálatokat teljesítenek. Így történt, hogy egy szép napon Schlesinger Jakab arra ébredt, hogy 20 forint fizetéséből nemesak egy csomó gyűrűt, aranyórát, lehetetlen dessinű mellényeket, stb. szerzett, hanem van neki 827 forint megtakarított pénze is.

A szerencse rendszerint elbizakodottakká teszi az embereket s fájdalom, ez volt az eset hősünkénél is. A király-utczai «divatterem» egyszerre silány zsidó-butikká változott át szemeiben, a szalonokban hagyma-szagot vélt fölfedezni s a boudoirokban pláne kitergetett pelenkák árnyai kísértették. Egy szóval elégedetlen volt helyzetével s nagy tettek vágya foglalta el egész valóját. Végre megszületett az elhatározás, mely hősünk életének egészen új fordulatot volt adandó. Vett két árkus papirost, az egyikre megírta princípálisának a felmondó levelet, a másikkra a bel-

ügyminiszternek irt valamit s tett rá egy ötven krajczáros stemplit. Mi lehetett ez írás tartalma, gyanítani lehet egy közleményből, mely a hivatalos lapban két hét múlva megjelent és így hangzott:

«A m. kir. belügyminiszter 15678. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy *Schlesinger* Jakab munkácsi születésű és illetőségű budapesti lakos vezetéknévét *Sennyey*-re változtathassa».

S a kik talán kétségben maradtak volna a hivatalos lap közleményének komolysága iránt, azokat meggyőzte maga *Schlesinger* Jakab, ki e naptól fogva a következő vizit kártyát osztogatta új ösmerősei közt:

Ily szerencsés átalakuláson menve keresztül, természetesen szüknek kezdte találni ezt a barbár Magyarországot, a hol a gentrynek nem lehet többé megélni «El a mivelt nyugatra», kiáltott fel. S csakugyan, miután kevésbé ragyogó kifogástalanságu ruhaneműit csodálatos szakértelmet tanusítva, elhelyezte egy Petőfi-utczai kereskedésben, mely magát «a legfinomabb és legbámulatosabb olesóságu öltöny-forrás»-nak nevezte, jegyet váltott az osztrák államvasut villám vonatára Párisig.

II.

Minő alsórangu nép vagyunk mi magyarok. Ragaszkodunk ahhoz a földhöz, melyet hazánkunk nevezünk s ha a sors idegenbe vet, éveknél kell eltelni, míg az új viszonyokba beleszokunk. Mennyivel fejlettebb fajnak a gyermeke volt *Schlesinger Sennyey* ur. Abban a labyrinthben, melynek neve Páris, a saját élelmessége mindjárt megadta neki az Ariadne-fonalat. A hétel garniban, a hol megszállt, a mint bejegyezte magát, mint «Chevalier Eugène Sennyey de Zebegnyó», a vendégek névsorában azonnal észre vette e nevet:

«Mme la duchesse Majewska
Skrkniczka
Roussie».

A ki Caesar akar lenni, abban legyen meg a gyors elhatározás. Hősünk pedig Caesarnak készült.

«Egy orosz hercegnő, a patvarba is, nem utolsó fogás» — gondolta magában, azért lehet valamit reszkirozni.

Fölment a lakására s egyszerre csak örült módon elkezdett csöngetni.

Vendéglős, pinczerek rohannak fel.

Sennyey-Schlesinger ur ott állt középen, a haragvó oroszlán tekintetével várva az érkezőket.

— Ez alávalóság, — tört ki belőle a harag. Minek néznek önök engem, hogy ilyen lakásba mernek beszállásolni.

— Ezer bocsánat, lovag ur — töredezi a vendéglős, — akkor még nem tudtam, hogy egy magas gavallér szerencsételtett. Ha parancsolja, azonnal legszebb appartementomat bocsátom rendelkezésére.

— Ön megérdemelné, hogy azonnal más-hova költözzem, de az ördögbe, az nekem is kellemetlenséget csinálna. Jól van hát, elfoglalom az ön appartementjét. Garçon — fordul oda a pinczérhez — gondoskodjék, hogy a holmimat átszállítsák.

Es egy louis d'ort nyom a hajlangó Jean markába.

E föllépéssel hősünk biztosította hírnevét. A szálloda csakhamar tele lett a magyar gavallér hírével, a ki csak úgy szórja a pénzt. Egy vendég, a ki szenvedélyes ujságolvasó, emlékszik rá, hogy ő olvasta valahol a *Sennyey*-nevet. Utána néz a *Temps*-ban s csakugyan ráakad, hogy egy báró *Sennyey*t a napokban kineveztek magyar országbirónak. A chevalier — semmi kétség — öcsese a baronetnek.

Este aztán, mikor a chevalier a table d'haute-nál megjelenik, ő az általános figyelem tárgya. Még a szép orosz hercegnő is, a ki különben oly gondosan kerül a közönséges emberekkel való érintkezést, az egyszer megjelenik a teremben.

Magas, sugár alak, feltűnő eleganciával öltözve. E mellett specialitásnak is mondható, legalább mint orosz hercegnő. Mindenre inkább emlékeztet ugyanis, mint azokra a fehérbőrű, szőke alakokra, a minőknek a regényírók az orosz hercegnőket rajzolni szokták. Kissé barnás arc, duzzadt felső ajkkal, szeszélyesen hajlott orr, sűrű szemöldök és pillák által árnyult fekete szemek: ime ilyen mme la duchesse *Majewska* arca. Nem milói *Vénusz*, de ingerlő szépség, kinek a láttára érezzük, hogy husból valók vagyunk.

A szép asszony könnyen átlebeg a vendégek során, helyet foglal az asztalnál, véletlenül éppen hősünk mellett. A tatár mártásos csésze átnyújtását ez alkalmul használja az ösmeretség megkezdésére. A társalgás konvencionális kérdések és feleletek körében marad ugyan, de midőn az ebéd véget ér s a hercegnő fölkel az asztaltól, kezét nyújt a chevaliernek és így szól:

— Unatkozom. Ha majd ráér, látogasson meg.

A jég tehát meg van törve. A chevalier, midőn visszatér appartementjába, elégtlenül szól magához:

— Jakob, dū bist groiss.

Hisz ő tudja legjobban, a *Schnitzi* Náthánné meg a *Mandelblüh* *Simonné* példái is bizonyítják, hogy a hölgyek, mikor egy fiatal embert látogatásra szólítanak fel, nem akarnak éretnesek maradni.

A következő nap hősünk, mint a ki teljesen ösmeri nem csak a convenance szabályait, hanem a taktikát is, pompás virágbokrétát küld maga helyett a hercegnőhöz.

Harmadnap aztán látogatást tesz s a látogatók és bokréták naponkint ismétlődnek.

Egy nap a hercegnő egy longue chaise-en fél-fekvő helyzetben fogadja. Bágyadtan int neki, hogy foglaljon vele szemközt helyet.

— Haragszom önre, — kezdi lassu hangon, — mért nem látogatott meg tegnap.

A chevalier nagyot sóhajt s bátorságot vesz magának, hogy ajkához emelje a hercegnő lecsüggő kezét.

— Oh asszonyom, az ember szeretőn kikérülni a veszedelmet.

— Miféle veszedelemről beszél ön?

— Még kérdeheti. Hát lehetséges-e, hogy a ki egyszer ezekbe a szemekbe néz . . .

— Az istenért hagyja, nekem ilyen beszédet nem szabad meghallgatni.

— Oh mért kell ezt hallanom. Mért nem szegény és alacsony sorsból való ön, hogy lábaihoz rakhatnám vagyonomot és rangomat.

— Ön örülteket beszél, ön nem érti ezt komolyan.

— Még kételkedni mer. Ha bizonyítékot kíván, itt a lábainál föbe lövöm magamat.

— Nem, ne tegye azt, — kiált felugorva a szép asszony, — hisz én is . . .

És sirva odaborul a férfi karjaiba, miközben zokogva tördeli.

— Hisz . . . én . . . is . . . szeretiek!

Sennyey-Schlesinger-Caesar mint győző távozott a hercegnőtől.

Az édes viszony ötödik napja tartott, midőn hőstünk észrevette, hogy zsebei teljesen kiürültek s hozzá a vendéglői szám lát is, bár a legnagyobb reverenciával, prezentálták neki.

— A hercegnő az örülésig szeret, — szólt magához, — ő ki fog segíteni.

— He-he, ösmerem én a nőket — folytatta monologját, — ha Mandelblühné tudtam kopasztani, hogy ne bírnék el ezzel a szenzitív teremtéssel.

És átlátogatott a hercegnőhöz, a ki már látható türelmetlenséggel várakozott rá s alighogy belépett, a nyakába borult és csókokkal borította.

Azután elbeszélgettek szerelmükről, terveikről, míg végre a férfi így szólt:

— Edesem, remélem nem magyarázod földre, ha egy kis kérésem lesz hozzád.

A nő csodálkozólagon vetette föl szeméit, de aztán nyugodva így szólt:

— Annál kevésbé, mert én is kérni akarok tőled valamit.

— Oh bá mit a világon. Nos tehát, én pillanatnyi pénzzavarban vagyok, pár napra kisegithetnél.

— Hogyan? Te pénzt kérsz tőlem, ép mikor én akarok kérni tőled. Hát mégis igaz. Csakugyan jól láttam. Te nem vagy se lovag, se Sennyey.

— Mit! Én nem vagyok Sennyey? Itt van igazolványom.

S a szerencsétlen od'adja a nőnek az 50 kros belügyminiszteri engedélyt; az pedig olvassa folyékony magyarsággal.

«A m. kir. belügyminiszter 15678. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy Schlesinger Jakab munkácsi születésű és illetőségű budapesti lakos vezetéknévét Sennyeire változtathassa».

— Csaló, gazember! — kiált a nő. — Így rászédni engem, hogy ő Sennyey és lovag.

— És ön asszonyom, hát ön miféle orosz hercegnő. Már most, mintha emlékezném az arcára.

— Még engem mersz gyanusítani?

— Gyanusítani? Hisz már most bizonyos vagyok. Az orosz hercegnők nem szoktak magyarul olvasni.

— De én megtanultam Bécsben, a hol Eszterházyék vendége voltam.

— Bécsben? Eszterházyéknál? Ugyan ne bolondozz. Most már jól emlékszem. A király-utczában, Kunstädternél, a bol pinceszőnyeg voltál. No csak emlékezzél Czili, egyszer én is fizettem neked hat üveg sört.

Czili nagysám el akar ájulni, de a vendéglős, ki az ajtón át meghallotta hangos vitájukat, betoppan.

— Felszólítom önöket, hogy számláikat egyenlitsék ki s azután távozzanak fogadómból.

— E pillanatban nem áll módomban, — rebegi Czili, ki még mindig a hercegnőt akarja játszani.

— Nem áll módjában? No majd meglátjuk a rendőrségnél.

— De vendéglős, gondolja meg, egy állásombeli nővel nem szoktak így bánni. Chevalier kérem, védelmezzen meg ez ember impertinenciája ellen.

A chevalier azonban az ajtó felé ódalog.

— Az ön állásabeli nőket a Saint-Lapauba szokták esukni, — ordít a vendéglős s észrevéve, hogy a chevalier szökni akar, azt galléron ragadja.

A veszekedés zajára rendőrök jönnek elő s madame la duchesset és monsieur le chevaliert a rendőrségre kísérik.

A történetet most már röviden be lehet fejezni; egyszerűen lefordítom a Figaro egyik törvényszéki tudósítását:

«A police correctionelle előtt ma két magyar állott: Morgenstern Czili, a ki orosz hercegnőnek és Sennyey Jenő, a ki magyar mágnásnak adta ki magokat, a . . . hétel garni vendéglőjét befönték. A bíróság két heti fogságra ítélte őket, azután vissza fogja toloncoltatni hazájukba, mely oly bőven szolgáltatja a szélhámusokat».

Sennyei-Schlesinger ur tehát visszatért a hazába s most már ismét mint Jakab, folytatja működését az «Arany mieder»-nél s szereplését a szerecsen-utczai szalonokban. Ma egy hete, midőn Mandelblüh Simon ur Bécsben járt üzleti ügyekben, a bájos Mandelblüh szül. Schnitzer Regina asszonyhoz volt hivatalos theára s ugyane hölgytől tegnap a következő levelet kapta:

«Kedvesem, gratulálom önnek, hogy a Mandelblüh-családban is lesz Sennyei-vér».

Inczédi László.

SPORT.

Az öreg tör-vető.

II.

Hajnal hasadtakor nagy örömünkre, már megpillanthattuk a hód-telepet. Fél órával később a kis hordó pálinka fölnyitva állt előttünk. Némi kis lisztet és füstölt húst is rejtettünk el a pálinka mellett s miután jól laktunk pár korty pálinkával magunkat megerősítettük s néhány óráig pihentünk, megint visszatértünk a vadak telepéhez. Fáradalmas ut volt ez, a kis hordót czepeelve. Felváltva vittük, hol egyikünk, hol a másikunk a hordót és fegyvereket s midőn végre az est újra elsötétíté a tájat, a patakot ugyanazon a helyen hagytuk oda, a hol az előtt való éjjel alászállottunk.

Miután engem a siux-k okvetlen fölismertek volna, Danra kellett biznom munkánk legveszedelmesebb részét. És ő hű, megbízható társ volt s mihelyt puskáját hátrára akasztotta s a hordócskát vállára emelte, bátran lépdelt az indián tábor irányában, én pedig újra beléptem a patakba s óvatosan közeledtem egészen a rét széléig

a honnan én nagyjából a siux-k táborát áttekinthettem. Ott lehúzódtam a partmélyedésben, szememet a kivilágított sátrak felé irányozva. Ott, az elmúlt est óta semmi lényeges változás nem volt észlelhető. Csak az asszonyok dühe látszott csillapulni a foglyokkal szemben, talán hogy azt amaz órára tartásuk föl, melyben a kinzást megkezdik.

Mig én rejtekembe úgy a mint lehetett befészkeltem magamat, addig Dan kerülő-uton a siux-k régi ösvényére tért le s habozás nélkül közeledett a tábor felé. Megjelenése legott élénkséget idézett elő s tisztán láthattam, a mint mindannyian körülfogták. Jelek által igyekezett Dan tudatni velök, hogy ő kész az ő «tüz-víz»-ét szörmés vadak bőréért cserébe adni. Ezek aztán tanácskozni kezdtek; azonban a helyett, hogy alkuba bocsátkoztak volna, levették válláról a hordócskát s miután lefegyverezték, oda vezették a foglyokhoz. Azonban ezeknek nagyon együgyűeknek kellett volna lenniök, ha legcsekélyebb jelét adják vala annak, hogy az érkezettben ismerősre találtak. De a vademberek mégis gyanakodván, nem elégedtek meg ezzel. Hogy magukat egész gondtalanul átengedjék a tüzital élvezetének, békót vót

Danra is; majd néhányan od' mentek a táborra, hogy meggyőződjenek nyéken semmi veszély n' volt az őket. Am a tüzitalra való torkukat s vakokká tette kiküldötteket, mert némelyik el mellettem, hogy kezemmel hantam volna. Alig telt el a nap, újra együtt voltak a táborban tanácskozást tartottak; a hordócskát újra megvizsgálták s szorosabbra vont csak azután telepedtek le mindannyian a nagy tűz mellé. Először is a főnök ragadta meg a hordót. Miután mi azt előre könnyen megnyithatóvá tettük, minden fáradság nélkül fölnyitá azt s nagy kortyokat kezdett belőle inni. Minden szem sovár vágygyal csüngött a hordón s a főnök torkán, melyen a tüzital lefelé folyt. Mindenik, mintha azt számítgatta volna, vajjon mikor kerül már rá a sor s vajjon nem ürül-e ki a hordócska, mikorra az az ő kezébe juthat. Szinte ezivakodás volt már kifejlendő a sorrend fölött, midőn a főnök több viztartót parancsolt elő, melybe a hordó tartalmát ürítetté. Ugyanakkor mindegyik egy-egy ivóeszközzel, tökhéjjal, bivalyszaruval, jött hogy a szeszből kényelmesen merithessen. Most kezdődött az igazi mulatság. Mindenki merített s ivott a mennyit csak bírt; még a nők és gyermekek is, kik eleintén csak távolról hámulták a dolgot, közelebb sompolyogtak s lekuczorogtak a dőzsölő férfiak mögött. Sovár vágygyal, eltorzult arccal lesték az időpontot, melyben a férfiak elmámorosodnak, hogy aztán ők élvezzék a pálinka-maradványt.

A mi az ivást illeti, a vademberek hamar elmámorosodnak; alig hajtják le a pálinkát, már látszik ugyancsak a hatása s így engem mi sem akadályozott abban többé, hogy kissé közelebről ne szemléljem őket. Tompa ordítás, őrzöngő kacaj, dühös ujjongás tölté el a völgyet. Fölebredt a régi ellenséges érzület. Késeket villogtattak s bárdokkal hadonáztak a légben. Azonban a karok elveszték erejüket, elzsidbadtak, a szemek elhomályosodtak, úgy

hogy a fegyverek nem tettek kárt vagy csupán csekély sérülést okozhattak. Végre fölemelkedett egy közülök, hogy dühét a foglyokon töltse. Remegtem bajtársaim életeért de a vadember mielőtt odaért volna, lero-gyott. Megkísérlé még a fölállást, de visszaesett s halottként nyult végig a gyepen. Így dőlt el ki erre, ki amarra, valamennyi. Mikor az utolsó is a tetszhalál álmába merült, a nők azonnal nekiestek a még fenmaradt pálinkának, mint a farkassereg egy sebestült bölénynek. Tervünk oly feleségesen sikerült, a mint csak kívánni lehetett. A női és gyermek-seregnek még elég maradt, hogy mind egy szálig lerészegedjenek. A mit már nem tudtak meginni, azt kiöntötték. Undorító látmány volt, a mint e mámorba sülyedt tábornak még össze nem rogyott része tombolva, üvöltve szökdécselt.

Végre azonban a szesz ezeken is erőt vett s az ordítózás megszűnt. A düledt szemek kifejezés nélkül, mereven bámultak. Még jóformán el sem némult a zaj, mikor én már fölvdagdaltam fogoly bajtársaim kötelékeit. Nehézkesen emelkedtek ezek föl s sok időbe került, míg békóba szoritott tagjaikban a mozgás által a vér újra keringni kezdett. Ugyancsak nagy fáradságomba megakadályoznom, hogy a fölszab-

első dühökben az elkábitott más után le ne gyilkolják. etem tiltakozott ez ellen, mert meg valék arról galább hat óranyi időnk sre. Azonban felesleges volt tünk. tünk kellett

men állt; négy indán pedig podgyász-nyereg- vizsgáltuk a sátrakat s a mi érté- ob szörme kezünk ügyébe akadt, azt fölraktuk a teherszállító lovakra. Aztán föl-szitottuk a tüzet, összehordtunk minden nyereg és bórszerszámot s a parázsra dobtuk. Ép így tettünk minden bárdal, nyíllal és konyhaszerekkel. Nehánynak töltött pus-kájáról letörtük a sárkányt és agyat; a lőport pedig magunkhoz vettük s utoljára fölgyújtottuk a legszelső sátrakat. Terin-gettét! Képzhetni, minő keserves volt a fölébredés és kijózanodás pillanata! Nem adtam volna sokért, ha láthatom, mily pofát vágnak egymásra e gazemberek, midőn kárukat meglátták. De hát maguk-nak tulajdonítsák; mi nem kerestük az ellenségeskedést velők

A legjobb kedélylyel lovagoltunk el a hódtelap felé. Ott fölszedtük az elrejtett szörméket s a sioux-któl zsákmányoltakhoz csomagolván, nyugodtan, háborítlanul lova-goltunk lefelé a Mississippi mentén. A Sip-pewäsek, a sioux-k e régi ellenségei, nagy-on örültek, mikor nekik elbeszéltek a vadakkal volt kalandunkat. Miután egy ideig körükben időztünk, a lovakat becse-réltük két csónakért, melyre szörméinket fölrakva, indultunk kitzött célunk felé

A régi jó bajtársak közül egy sem él már. Azt sem tudom jóformán, hol és mikép végezték életüket. Az esetlegesség össze-hozza az embereket s ismét elszéleszti s félszázad alatt sok viz tovaömpölyög a folyókban. Ki tudja mikor, egyszer majd csak én is követem régi bajtársaimat az ismeretlen világba, honnan senki sem jó vissza hirmondónak!

Itt elhallgatott az öreg vadász. A rég elmúlt időkre való visszaemlékezés fájó hurokat érintett szívében. Borus pillantást vetett a körülte levő egyénekre, kik ép éji nyugalomra készültek lehajtani fejüket; aztán kiverte pipáját s ő maga is leheve-redve, magára vonta takaróját. A homályosan világított helyiségben aztán csakhamar nem hallatszott egyéb nesz mint a kandalló tüzeinek perczegése, meg az alvók hortyo-gása.

Vadászkaland egy hiuzzal.

Az Európában előforduló ragadozó álla-tok között, a vadmacskával együtt a hiuz kétségkívül a legveszedelmesebb.

A farkas csupán ott vitathatja el tőle az elsőséget, a hol csapatosan jelenkezik. Szerencséjére azonban ugy a vadnak, mint a vadásznak, a farkas napjai immár szám-lálvák, mert csak Orosz- és Svédországban s Norvégiában mutatkozik még nagyobb számban. Miután én a ragadozó vadak és ezeknek a vadászata iránt különösebb ér-dekeltséggel viseltetem, egyszer egy vadász-és vadászat kedvelőtársaságban a hiuzra fordítam a beszédet, kifejezve sajnálkozá-somat a miatt, hogy még soha sem nyílt alkalmam, ily vaddal szabadban találko-zhatni, s még inkább erre vadászhatni.

— Nos, — szólalt meg a társaságban volt urak egyike, — annyit mondhatok, hogy többet ér egy hiuzt löni, mint pl. száz nyulat; azonban biztosíthatom önt, hogy nem gyerekség egy-egy olyan ficz-kóval összetalálkozni, — a nagyapám eleget tudott róla beszélni. Hazámban még itt-ott található hiuzok, különösen a wallisi can-tonban, a Turtmann-völgyben, melynek er-dőségeiben mély szakadások, barlangok, szirt-törmelékek sat. pompás tanyát nyuj-tanak efféle magánykedvelő ragadozó vad-nak, de mi, mai ivadék, saját tapasztala-tainkból nem sokat beszélhetünk, miután már meglehetősen kipusztították a hiuzokat, s már valóságos esetlegesség ha egyet fölfe-dezünk, mert ép ott, a hol ezek tartózkodnak, alig jár ember elvétve is, mivel a szakadásos talaj miatt a fát nem lehet elszállítani, vagy ha igen, sok költséggel járna az. 1866-ban az Aosta- és Einfisch-völgyben lőttek egy pár hiuzt s egyet öt-hat évvel későbbben Engadinban. Ujabb időkből azon-ban hasonló esetekről nincs tudomásom.

Nagyapám több ízben jött össze e veszé-lyes állatokkal s nem egyet lőtt le közülök. Egyizben azonban oly kalandja volt a hiuzzal, mely csaknem életébe került.

A történet nem mai, a mennyiben a század első éveiben történt, de mind a mellett nem lesz érdektelen meghallgatni.

Nagyapám kitünő lövő volt, ugy czél-lövésnél, mint vadászon, birtokos Sussen városka közelében, ép azon a vidéken, hol eleitől fogva főtartózkodási helyük volt a hiuzoknak és vadmacskáknak és a hol még mai napig is tanyáznak.

Egy viharos novemberi éjszaka — rend-kívül havas és korai tél volt akkor, — az öreg ur hallja a házi ebet dühösen ugatni s miután gyanítható volt, hogy ez nem ok nélkül történik, egy szolgát küldött ki szemlélődni, minthogy ő kissé gyöngélke-dett. Ez azonban csakhamar visszatért, — talán ki sem ment — tudatva, hogy semmit sem vett észre.

Másnap reggel nagyapám kiment az is-tállóba, teheneit, lovait megtekinteni, midőn egyszerre oly nyomokat pillantott meg a magas hóban, melyek neki gyanusaknak tűntek föl; tovább haladt a nyomok után s azt tapasztalta, hogy azok a kecskeakol-hoz vezetnek. Ott a kecskéket még nagy izgatottságban találta. Egy, már alkalmasint rohadt deszka ki volt törve s a kecskék egyike hiányzott.

Az öreg körüljárta az aklot és semmi feltűnőt nem talált, csupán a betörési olda-lon vette észre, hogy a hó föl volt hor-zsolva, épen mintha valamely állat egy más állatot vonszolt volna maga után. Majd a sövényhez ment, mely az udvarnak e részét bekeríté. Itt már jobban föl volt truva a hó, — itt már tisztán látható volt a hely, a hol az állat, zsákmányával leug-rott, a kerítés tulsó oldalán azonban a nyomok, az ugynevezett Dubna-erdő felé vonultak. Ugy látszott sietős volt a rabló állatnak az útja. Részletes vizsgálat után az öreg ur arról győződött meg, hogy a nyomok hiuzéi, mely akkor sokkal nagyobb mennyiségben volt a vidéken, semmint óhajtották. «Ézt a szemtelen ficzkót meg-kerítem, ép a legszebb kecskémet rabolta el!» Így dörmögve bement a lakba, le-akasztá golyós fegyverét, mely mindig töltve volt a hálósobájában s miután elébb a szolgának megmutatta a nyokat, hogy be-bizonyítsa neki, mily rosszul járt kémszem-léjében, megindult az erdő felé, mindenütt a nyomokat követve. Sajnos, vissza kellett hagynia kitünő erős vérebét, mely veszélyes vadak ellenében jó szolgálatokat szokott tenni, minthogy néhány nappal előbb egy bika megdöfvén, beteges volt.

A mély hóban nagyon bajosan lehetett előre hatolni s az éji zivatar által néhol egé-szen elsimitott nyomokat szemmel tartani. Ép egy az erdőbe vezető utat akarta át-vágni, midőn morgást hallott s föltekintve egy ismerősét pillantá meg kutyával. A falu mészárosa volt ez, ki a legközelebbi helyi-ségből tért vissza, egy ott vásárolt borjuval.

Mikor ő hallotta, mit tervezett nagyapám, kíséreléssel ajánlkozott s bizonyos távolság-ból követte őt, míg a kutya a vadász előtt néhány lépésnyire idestova futkosott.

Eljutottak az erdő belsejébe. Még mai nap is valódi zord vadon hely ez. Százados fenyők hevernek ott, szélről ledöntve, né-melyik pedig elrothadva; vannak olyanok is, melyeknek tövét az ár kimosván, már dülőfélben vannak. Oda vezettek a nyomok, itt ott vércseppekkel tarkázva a hó. Végre egy barlang tűnt föl s itt a hó nagyon véres volt. Majd csontok is mutatkoztak, alkalmasint itt tartotta a hiuz a lako-máját. A vadnak azonban színét sem le-hetett látni. De mivel a nyom a havon tovább nem vezetett, azt lehetett követ-keztetni, hogy a hiuz legfelebb valamely fára mászott föl. Így tehát a legközelebb eső fákat vizsgálták körül s egyike mellett észrevette a nagyapám a vadállat éles kör-meit által lehorzolt fahéjat. Ott kellett a hiuznak lappangania. Azonban a fa egy óriási fenyő volt, oly sűrű, hogy a vadál-latot teljességgel nem lehetett látni az ágak között. Mig a kutya ott ugatva körülfut-kosott és szimatolt, az öreg ur hátrább vonult, hogy a magasabb ágak fölött tart-son szemlét, mert a hiuznak ott kellett rej-tőznie — és csakugyan, alig hogy nagy-

apám elvonult, a vad alángrott, szerencsére eltévesztve emberét, a helyett azonban az ebre szökkenve, mely legott rémitően felordított. Most az volt a kérdés: lőjön-e az öreg ur, vagy sem? — Ha nem lő, akkor a kutya halálos marás áldozata; ha pedig lő, akkor a kutyát is találhatja a golyó. Sokáig habozni nem lehetett, — tehát isten nevében: *tüz!* — A macska találva volt, de nem halálosan, mert nyugodtan czélozni a két állat dühös veszekedése közben, — melyek közül csak az egyiket lelőni, — nem lehetett. Alig hogy érzé a hiuz hogy hátulról van megtámadva, az ebet elbocsátotta s roppant ugrással az öreg ur vállán termett, éles karmait mélyen bevágva a husba. Most élet-halál-harcz kezdődött. Az ugrás és az állat súlya alatt a szegény öreg felbukván, jobb karjára esett; balkezevel azonban sikerült a fenevad torkát átszorítani s ez által ennek hegyes fogait távol tartani testétől; de hasztalan iparkodott jobb karját kiszabadítani. Már szinte eszméletét kezdte veszíteni, mert a hiuz karmai egy csapása fülét s fejbőrének egy részét szakította le — s egészen el volt vérrel borítva. De most már ott termett a mészáros is. Az erős ember fütykösével iszonyu erővel sujtott a vad fejére, míg az eb dühösen harapott a hiuz torkába. Végre egyesült erővel sikerült a közös ellenség letéperni s életét kioltani.

A mészáros aztán bemártotta zsebkenőjét a hóba s bekötötte a sebesült öreget a mint tudta s el futott nagyapám házához, egy szolga segítségével haza vitték szegényt s orvosi gyógykezelés alá vették. E kalandnak heves forróláz lett a következménye, mely nagyapámat sokáig tartotta az ágyban, míg ismét vadászatra mehetett.

Széchenyi életéből.

Az országgyűlési szabadelvű párt Dorottya-utcza klubhelyiségében egy csoport a lánczhidteri terem történeti nevezetességéről beszélt.

E terem oszlopcsarnokából nézte ugyanis a királyné 1867-ben a koronázást, s 1861-ben e terem szolgált a főrendiház tanácskozó terméül. Erre a társaság egyik tagja a következő érdekes történetet beszélt el, melynek kiindulása szintén e teremhez fűződik.

Ez a helyiség akkor a nemzeti kaszinó étkező helyiségeül szolgált. 1848. őszén mintegy hét főnemes ebédelt együtt itt, a midőn belépett közibök Széchenyi István gr. A gróf fölöttébb izgatott volt, neki támadt a társaságnak, melyben Andrassy Gyula gr. is volt, hogy a fiatal mágnások tétlenkednek, lármáznak, de nem tesznek semmit, az élvvágyat keresik, de semmi nemesebb törekvés, semmi hazafiság nincs bennük. S kimondta azt a szót is, hogy az ifjak gyávák! Széchenyi ekkor már sápadt volt az izgatottságtól, melybe így belelovalta magát s a kis társaság elképedve hallgatta szavait. Aztán még jobban nekihevülve folytatá.

Kimutatott az oszlopcsarnokon: nézzenek oda a lánczhidra, még nincs rajta a talapzat, csak a lánczok csüggnék az oszloponkon, de ő saját fiát Bélát arra kényszerítette hogy menjen át ezeken az ölszéles lánczokon, s inkább zuhanjon alá a mélységbe,

vessen a Dunába, pusztuljon el, semhogy gyáva legyen.

«Van-e egy is köztetek, tevé hozzá, a ki azt meg merné tenni?» Valamennyien elémülten hallgattak, nem birva elképzelni, hogy a gróf fölindulását mi okozta? De midőn kérdését ismételte, méltatlankodva állottak föl s azt felelték: «Mindnyájan megteesszük». Széchenyi eltávozott, átment csónakon Budára, hogy ott fogadja a lánczhidon átjövöket, — az ifjak pedig azonnal megállapodtak egymás között s utnak indultak. Legelől ment F. gróf, a többi utána. Alig haladt azonban 20 lépést, az előlmenő megállott, azt mondta, hogy egyedül tovább menni nem bir. Erre valamennyien visszamentek a kaszinóba. Ott beszélgetve a történekről, rá gondoltak arra, hogy mit fog Széchenyi, a ki a budai oldalon rájuk várakozik, mondani, hogy nem jöttek. Erre ismét elszánták magukat a halálos veszéllyel fenyegető utat még egyszer megkockáztatni. Ujból F. gróf haladt elől s az előbbi sorrendben utána a többi. F. ezuttal mintegy 40–50 lépést tett meg, midőn a szédülés ismét elfogta, úgy hogy tovább menni nem birt. Leült a lánczra s így szól: «Ha valaki azt hiszi rólam, hogy gyáva vagyok, felvitetem magam az oszlop tetejére s onnan ugrom a Dunába; de tovább menni nem birtok egy lépést sem». Az utána következő Andrassy volt, a ki nem akart, nem birt belenyugodni abba a gondolatba, hogy Széchenyi hiába várjon rájuk oda át. Keresztül lépte tehát F. gróft s haladt a borzasztó uton tovább.

Amíg az első oszlop tetejére fölért, addig le birta küzdeni a rémületet, mert mindig fölfelé nézett. De az oszlopon túl, amikor a lánczszemeket képező vaslemezek között le kellett néznie, s látta maga alatt a szédítő mélységet s a kavarázó folyamat, — akkor elszédült ő is. Most már ő is azt hitte, azt tudta, hogy nem mehet tovább, őt is elfogta az az érzés, hogy ezt az utat végig meg nem teheti. De hát ment tovább vakon.

Az első 30–40 lépés rettenetes lehetett egészen azonos a halál vivódással, hanem aztán neki hidegült a dolognak, s az ut további részét megtette könnyedén. A budai oldalon Széchenyi fogadta az elragadtatás kifejezésével s másnapra magához rendelte. Természetes, hogy otthon az édes anyja, amikor megtudta a dolgot, majd megverte miatta. Széchenyi másnap a megelőző nap hangulatával ép ellenkezőben volt. Azt mondá, hogy Andrassy ime, bebizonyította bátorságát, bebizonyította azt, hogy a legbátrabb emberek közé tartozik. De erre most szükség is van. Nemsokára vérfürdőben fog állani az egész magyar nemzet s akkor szükség is van minden emberre. «S én leszek az első áldozat, s mi, a kik itt vagyunk valamennyien. De nem hagyjuk magunkat, védekezni fogunk a legvégsőig». Ekkor már Széchenyi olyan volt mintha lángolásra vált volna az egész alak. «Már ide rendeltem 40 angol munkást a lánczhidépítők közül, azok közé fogsz állani te is, mert mi nem hagyhatjuk magunkat!» Széchenyi arca e szavak mondásánál vérbe borult, szemei vadul forogtak üregükben, Andrassy elémülve tekintett reá s kezdett tisztában lenni a helyzet iszonyával. A legnagyobb magyar néhány nap múlva megtébolyult.

Egy bizonyíték.

(Ártatlan jelenet.)

A Fortunában odaát, ilyen zimankós napokon meglehetősen bágyadt élet van. Oda-kinn a folyosókon néhány «halni menő» vádlott-exisztencia lézeng. Itt-ott egy pénzüzer, a ki a harmadbirósági ítéletet várja. Birák, ügyészek és ügyvédek meg nem állanak a kihalt folyosókon, hogy egymástól tüzet kérjenek és argumentumaikat, mint máskor, egymáshoz köszörüljék.

Csak a tárgyalási terem ajtaja előtt föl-támogatott néhány konstábleri kard s az ajtósarokba dobott polgári kalap mutatja, hogy odabenn a «rönd» van napirenden. Valami czibilt szorongatnak.

Ez pedig elég közönséges eset. A hirlaptudósítók elszundikálnak az előzményeknél. De a dolog egyszerre élénk fordulatot vesz.

K. rendőr semmiképen sem tudja «beigazolni», hogy csakugyan őt nevezte Mandics Lázár üzletvezető és vádlott «szamárnak». Kit illet a számár, ez itt a kérdés? Jőjjenek elő a tanúk.

Az ajtóban megjelenik O. lovasrendőrfelügyelő ismeretes marciális alakja.

Elnök: Mondja el mit tud arról a számár históriáról?

Tanu: F... vagy mikor na...

Elnök:

Tanu: (h...

Elnök: I...

Tanu: A mint

hát hallom, hogy cziv

amolyan barátságos szo...

Elnök: Például, hallott-e valaki...

Tanu: Igen! Valaki azt mondotta...

tudja a kötelességét, maga számár?)

Elnök: Számár?

Tanu: Tisztán kivettem, hogy «szamárnak» neveztek a poszton álló rendőrt.

Elnök: Hát hogyan tudja, hogy épen a rendőrt neveztek számárnak, mikor jötét volt és nem láthatott senkit.

Tanu: ... Hát hiszem kérem, látni nem láttam senkit, de mikor hallottam, hogy számárnak neveznek valakit, — mindjárt tudtam, hogy az más nem lehetett mint a rendőr! (Harsogó kaczaj.)

A bíróság elfogadván a rendőrfelügyelő vallomását, bizonyíték hiányában Mandics Lázár üzletvezetőt 10 forintra ítélte. P. H.

Lótenyésztés és versenyek.

A lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság igazgatóságáról Pulay Kornél országgyűlési képviselő leköszönt. Nem akarjuk elvitatni Pulay Kornél érdemeit, de részünkről jobban megnyugszunk abban, ha e társaság ügyeinek élére olyan kiváló sportsman áll függetlenül és befolyásatlannul, mint gróf Eszterházy Miklós, ki az igazgatói teendőket egyelőre magára vállalta. A társaság fejlődésére igen fontos és örvendetes ez a hír. A titkári teendőket Richter Sándor az intézet ügybuzgó titkárja vezeti.

Katonai körökben a tisztai akadályversenyekre új szabályzatot dolgoztak ki. A szabály lényege ez: gyakorlati értéke legyen. Legyen hasonló az Officier patrouille-hoz. A pályának 8 kilométernél hosszabbnak lenni nem szabad. A pályán természetes akadályokat keresni. A lovasnak a pályát nem szabad ismerni. A lovat nem szabad kergetni

ugy fusson, a mint neme és ösztöne parancsol'a. Lovas és ló ismerje meg egymást. A futásban lassabb tempóban is lehet részt venni mint kísérőnek bárkinék. A versenybírótság tisztékbl alakul.

Urlovasok statisztikája. Az 1885. évi versenyévadban az osztrák-magyar versenypályákon legtöbbször lovagolt Baltazzi Hektor, 70-szer ült nyeregbe, 25-ször elsőnek, 19 szer másodiknak érkezett. Utánna gr. Kinszky Rudolf következik, ki hatszor lovagolt s ugyanannyiszor lett első. Bánffy György báró 10-er, Dadányi főhadnagy 6-szor, Harkányi János 7-szer, gr. Kinszky Zdenkó 5-ször, Balta B. főhadnagy 1-szer, br. Sennyei 1-szer, Zábrátzky hadnagy 1 szer Jékey százados 1-szer lovagoltak. Összesen hatvan urlovas lovagolt az osztrák-magyar versenypályákon. Baltazzi Hektor után gr. Kinszky Rudolfgyőzött legtöbbször.

Vadászat és lövészet.

Rudolf főherceg november végén és december elején a Lainz melletti állatkerben tartott hajtó vadászat alkalmával szalonkákat lőtt.

Lichtenstein hg Lundenburgban olyan szarvast lőtt, melynek szarva van, de agancsai nincsenek. A szarvas 8 éves volt.

A krajnai tartományba a nyulak kezdenek beborolni, de valamennyi bevándorlott nyul máj hónapban szenvedvén, élvezhetlen peesenyé.

A vadászatok tal zempléni területén eddig a vadászatok között a legjavát (sulya 30 kg, korát 30 év, a szarvát 10 cm) lőtte egyetlen vadász. A vadász Express Rifléből, a vadászatok (a kivistyei pagonyban) szintén egyetlen szép szíven vadászott. A vadász egy derék fekete szőrű, 95 kilogram súlyú medve volt, fehér nyakörvvel. — Gr. Széchenyi Béla uradalmában a nagy téli vadászatot december 1—6 közti napokon tartották. Jelen voltak: Trauttmansdorff Károly hg.; lord Algernon Gordon Lennox, gr. Erdődy István, gr. Széchenyi Gyula, gr. Schönborn Ervin, br. Rothschild Náthán, gr. Zichy Rezső, gr. Széchenyi Béla, mint háziúr.

Lövetett 1106 fácán, 129 fogoly, 1 erdei szalonka 1782 nyul, 635 tengeri nyul, 8 óz és 19 vegyes, összesen 3680 darab vad. — Gr. Fogách Istvánnál Nagy-Szalánczon decz. 9-étől kezdve vadásztak sörtevadra, medvére, stb. Mindjárt az első napokban Sennyey Miklós br. egy erős medvét lőtt.

A kutya hűsége. Indiából írják: Wilson ur a legszenvedélyesebb vadászok egyike, kutyájával vadászni ment. Egy medve jött véletlenségből utjába. A medvébe Wilson ur két golyót lőtt. Az életveszélyesen megsebesült medve Wilson urat megölte. Egy hét múlva megtalálták holttestét s kitént, hogy ez ideig hullájából táplálkozott a kutya.

Atletika.

— Rovatvezető: Vermes Lajos. —

A budapesti tornaegylet f. hó 7-én tartotta meg évi szokott díszturnáját meghívott előkelő közönség jelenlétében. A sorrend felvonulásból, szabadgyakorlatokból, verseny-tornázásból lövon, iskola-gyakorlatokból alacsony korláton, szabad-tornázásból magas korláton és verseny magasugrásból állott. Az eredmény, melyet felmutattak fényes volt. Ők a tornázásnak a valódi célját fogták föl; megmutatták azt, hogy a test nevelését fokozatos rendszeres testgyakorlatokkal és kitartó szorgalommal mennyire vihetni. A kitartásnak legfőbb

sebb jelét adták az iskola tornázásnál a magas korláton. A szabad-gyakorlatok, melyek következetesen voltak összeállítva s melyek betanulására nagy szorgalom igényeltetett, különösen a szakértők figyelmét keltették le. A csapattornázás a tagok képességéhez megfelelő volt az egyletnek képzett és középtornászai bámulatosan haladtak. Egyszóval meggyőződhetett mind a laikus mind a szakértő közönség a tagok páratlan szorgalmáról, melyet évről-évre tanusítanak. A szertornázásnál Maurer Rezső csapata (3.) a magas korláton fész- és nyügtámasz gyakorlatával, továbbá kellő homorításával tűnt ki. Ezt követte a verseny-tornázás lövon. Versenybírók voltak: Jenny Antal elnök, Kollár Lajos, Zsinger Mihály, Pozdech Gyula első, Rónay Emil második lett. Az iskola-tornázásban az alacsony korláton a következő tornászok Bély Mihály, Eder Imre, Brooser Mór, Fest Jenő, Csobott Simon, Kollár Lajos arattak tapokat. A verseny magasugrásban Elner Győző 175 cm. magasugrással első, Iványi Mihály, palicsi bajnok jó második lett. (A magas verseny recordból az ugró deszka magas-ága nincs leszámítva.) A versenyeket társas vacsora követte az egylet emeleti helyiségeiben. Tabody József az első felköszöntőt az elnökre mondta. Jenny elnök a győztesekre. Gyórfy Géza a tornászokra, stb.

A szegedi torna-egylet folyó hó 5-én tartotta meg első téli házi versenyét. A kardvívásban az elnöki díjért erős küzdelem fejlődött ki Temesváry Andor és dr. Kelemen Béla között. A küzdelem az utóbbinak győzelmével végződött. 1540 méteres síkfutásnál erős szorításra adott alkalmat Haácsy Antal a h.-m.-vásárhelyi atl. klub bajnokjelöltje, ki 3 p. 2 mp. alatt első lett.

Az Achilles-egylet veloczipéd téli kirándulásait megkezdte. F. hó 16-ikán kirándulás volt Gödöllőre, mely alkalommal Vermes Nándor Magyarország viadora jégveloczipéddel tett kísérletet. Óránkint fagyos hóval borított országuton 18 km. sebesség könnyen érhető el. Decz. 27-én a velenzei tavon, január 8-ikán a Balaton Füreden tartandó koresolya ünnepélyvel egybekapcsolt veloczipéd kirándulást rendez.

A nemzeti tornaegylet ez évi előtornászai a következők: Kajlinger Mihály (I. cs.), Szafka Manó (II. cs.), Porzsolt Lajos (III. cs.), Kun Gyula (IV. cs.), Maurer János (V. cs.), Stern Alfréd (VI. cs.), Kampis Lajos (VII. cs.), Clair István (VIII. cs.), Felvér József (IX. cs.), Maurer Rezső (X. cs.), Untenecker Károly (XI. cs.), Kereszty István (XII. cs.)

Az Achilles-egylet tagjai a magyar országutakon legalkalmasabb háromkerékű gépnek a Le cripper Garrard tri-cyclet találták. Baby francia veloczipéd bajnok 24 óra alatt ezen géppel 353 km. hajtott be.

Hanlaut, a híres canadai seullert, egy másik seuller, név szerint Teemer Pittburgból, erős küzdelem után a minap legyőzte.

Sportnapok. 1885. december 8-án Szigethi Benedek Gyula vivőestélye Szabadkán. — 1886 ik év január 24-én a szabadkai torna-egylet házi-versenye. — 1886. február 28-án az Achilles-egylet gyalogversenyei, (nevezési zárnap 1886. február 21.) 1886. május 30-án az Achilles-egylet tavaszi viadala, (nevezési zárnap 1886. május 1.) — 1886 június 14-én a szabadkai torna-egylet nagy verseny-gyaloglása, (nevezési zárnap 1886 június 10.) — 1886 aug. 1. a szabadkai torna-egylet országos viadala, (nevezési zárnap 1886. július 18.)

Sport.

Parasztfiu (veloczipédet látva). Édes anyám! Jöjjön csak kee!

Az anya: Mit akarsz?

Parasztfiu: Nézze csak kee a köszörfis telölt a köszörfü kerékre.

ÁLTALÁNOS SZEMLE.

UDVAR és ARISZTOKRACZIA.

Ő felsége a királyné s Valéria főhercegnő a karácsonyi ünnepek alkalmából az udvarmesteri hivatal utján több megrendelést tettek fővárosi cégeknél. A gödöllői szegények részére a városi hatóságnak, a római katolikus és református iskolák részére az illető lelkészeknek adott pénzt karácsonyi ajándéokra.

Ebben az évben Sylveszter napján, ha a körülmények nem változnak király és királyné ő felségeik a magyar udvart főméltóságok segédkezése mellett személyesen fogják elfogadni a budai várpalotában az újévi üdvözlöket.

Stefánia trónörökösne ő fenségével és kíséretével az utóbbi napokban több baleset történt, a melyek hála Istennek veszélyes nyom nélkül tűntek el. A trónörökösne ő fenségét mikor a «Portici néma» előadására kocsizott s a kocsiából le akart ugrani, ruhája megakadt a felhágón s csak lélek jelenlétének köszönhető, hogy el nem esett. Másnap Sylva Tarouca grófnő a főudvarmesterné lakosztályában ütött ki tűz, mit csakhamar eloltottak.

Valéria főhercegnő kitünő szívére mutat az, hogy az utóbbi napokban uralkodó nagy hidegekben a gödöllői parkban az ég madarainak eleséget hintett naponkint saját kezeivel. A fejedelmi ifjú hölgy nemes szívének ez a ténye utánczásra és festő ecsetére méltó.

Egy fővárosi szalonban több főrangn hölgy elhatározta, hogy a mint Párisban szokás ők is pénzt adnak össze és kiváltják a szegények ruháit, a zálogból.

Otto főherceget, Károly Lajos főherceg második fiát jövő év április 21-én fogja teljes korunk kijelenteni a király. A főherceg 1865. apr. 21-én született.

Umberto olasz király Kraszevski J. lengyel költőnek felajánlotta a római Kopernikus könyvtár könyvtárnoki állomását.

EGYHÁZ.

Szép ünnepély. Gyergyó-Szt.-Miklós közönsége egyházközsége védszentjének Szt-Miklós püspöknek évfordulati előestéjét, azt hiszem, legméltóbban ünnepelte meg azzal: hogy «A szegény tanulókat segélyező egylet» ünnepélyes segélyosztásait ekkor tartotta. Az ünnepélyt fűdő Ferenczy Károly plébános ur egy gyönyörű beszéddel nyitotta meg. (Sajnáljuk, hogy a valóban szép beszédet lapunkban térszike miatt föl nem vehettük. Szerk.) E beszédet lelkes éljenzés követte, mely után a segélyek osztattak ki, 94 gyermeket látva el a nevezett egylet a szükséghez képest teljes ruházattal. Folyó hó 10-én pedig a «Vereskereszt egylet» szintén ünnepélyes kiosztást tartott, hasonló mérvű ruházatbeli segélyt osztva ki a segélyre szorult iskolás-gyermekek közt. Isten segélye legyen mindkét egylet buzgó törekvésű tagjaival és mennyei áldása kísérje becses fáradaimaikat, hogy neves versenyüket a szenvedő emberiség, az egyház, nemzet és haza boldogítására sokáig gyakorolhassák s ezáltal a szükségben levők nyomorsajtoltá könnyeit örömkönnnyekké változtathassák.

A pápa körlevele még mindig foglalkoztatja a lapokat. Mindazon jogokat, szabad intézményeket, melyek tisztességesek és az emberhez méltók, a szent atya nem csak jogszerűeknek nyilvánítja, sőt azt erősíti, hogy az egyház azokat mindig helyeselte, védelmezte és soha sem szünt meg azok legszilárdabb és teljes élvezetét biztosítani. Ő azokat mint a keresztény jog legdicsőbb gyümölcseit a

kereszténységnek vindikálja és a történelem (lásd az angol, a magyar és Európa más országai alkotmányos szabadságának történelmét) vele együtt bizonyítja, hogy e keresztény jog oly intézményekkel ajándékozta meg a népeket, melyek a legképebbek az állam jólétének előmozdítására. Helybenhagyja továbbá az összes polgárok jogainak egyenlőségét, azaz: mindnyájoknak a törvény előtti egyenlőségét; helyben a lelkiismereti szabadságot azon mérvben és azon értelemben, miszerint az egyház minden kényszer kárhóztat és örökös a fölött, hogy a kényszer senkin se gyakoroltassék; végül megengedi a máshíttú cultusok eltűrését, melynek az uralkodók lelkiismeretben helyet hagyhatnak az államban nagyobb rossznak kikerülése vagy egy nagyobb jónak előidézése végett.

HADSEREG.

Platthy István volt honvéd, a Ferencz József-rend lovagja a honvédelmi miniszteriumhoz egy emlékiratot szándékozik a kicsinyített minta kíséretében benyújtani a «védpánczélról». A védpánczél mennyire illik be a modern stratégiába, azt nem vitatjuk. Platthy István ur a következőkben véli beilleszthetőnek. A pánczél 8 kilogramm s olyan réz- és vasöntvényből áll, mely 100 lépésről a golyót löképtelenné teszi. Minden ezrednek egy zászlóalj pánczélosa lesz s ez a zászlóalj képezi az arcvonalat. A pánczél koronáján két lyuk alkalmaztatik a szemnek. A pánczél egyuttal egy kis vár.

Az alpesek erődítése. Franciaországban Campenon tábornok az erődítési tanácsban tervet és indítványt nyújtott az Alpesek erődítésére és pedig Chambery közelében. A revanche párt bizonyára pártolni fogja.

Hadgyakorlatok Indiában. A jövő évben Indiában Angolország nagy hadgyakorlatokat fog tartani. Az északi és déli hadtest között fog lefolyni a gyakorlat. Első eset, hogy Indiában hadgyakorlatot tartanak.

Olaszországban próbákat tartottak azzal a négy 100 tonnás ágyúval, a mi az Italia hadihajóra jön. A próba kielégítő volt.

Bolgár Ferencz katonai író szerkesztése alatt «Katonai Lapok» czimén ügyesen szerkesztett szaklap jelenik meg.

Himlőoltás a hadseregnél. A hadügyminiszter e napokban rendeletet intézett valamennyi hadtestparancsnoksághoz, hogy az összes legénységet be kell oltani, illetőleg újra beoltani. E rendelet alapján a budapesti IV. számú hadtestparancsnokság utasította a fővárosban állomásozó összes csapatok parancsnokait, hogy a beoltás lehető rövid idő alatt eszközöljék és erről jelentést tegyenek. A beoltást elkezdték és az egész helyőrségi legénységnél befejezték.

Az utolsó fehér köpönyegek a hadseregben. Tudvalevőleg ma már csak az arciére testőrök viselnek a hadseregben fehér köpönyegeket. A hadügyminiszterium néhány hónap előtt azt a javaslatot terjesztette a király elé, hogy az arciére testőröknél is, valamint a magyar testőröknél, a fehér köpönyegek barna posztó köpönyegekkel helyettesíttessenek. A király azonban úgy határozott, hogy az arciére testőrök egyelőre tartssák meg fehér köpönyegeiket a szolgálatban és a táborban.

IRODALOM.

Tudvalevőleg József főherczeg ő fensége nagy előszeretettel fogalkozik a cigány nyelvvvel s elősegítette anyagilag nagyidai Sztojka Ferencz cigány szótára kiadását. A szótár tartalma: A rendes

és értelmes bevezetés, a rövidítések magyarázatával 13,430 magyar úgy szintén cigány szavak az eredeti cigány számok egyszegy millióig. A szótárhoz csatolt má-odik szakaszban. Imádságok, elbeszélések, levelezések, énekek, költemények, valamint magyarul úgy cigányul is rimelnek.

A mohácsi vérszől, Petőfi jelesebb munkáinak lefordítása magyarul és cigányul.

Harmadik szakaszban eredeti új cigány költemények, ő felsége a kegyelmes királyról, ő fensége Rudolf trónörököséről, ő fensége József főherczegről: és Jókai koszorus költőről, és több számos népdalok.

Végül a cigányok származása, vándorlása nemzedékeik és rögzött szokásaikról, számos versekben. Megrendelések postán utánvét mellett pontosan kiszolgáltatnak, tiz darabnái megrendelésre egy ráadás adatik, darabja 2 forint o. értékben. A tulajdonos hová a megrendelés küldendő: Nagyidai Sztojka Ferencz. Pest. m. Uszódon, cigány költőnek».

A Petőfi-társaság ismét szaporította zsidai számát. Ma holnap elmondhatjuk, nincsen zsidó magyar nélkül, magyar nincsen zsidó nélkül. Silberstein urat választották meg. Kimaradt Erdélyi Gyula a ki az irodalomnak eredetibb és hasznosabb munkása. Így jár a ki a zsidónak nem köszön.

Kenyéririgység. Szabó Endre az «Üstös» szerkesztője humoros társadalmi élezlappá változtatta lapját. A festők és írók jó nagy része tömörült, hogy a közönség részvéte mellett emeljék a lapot, most előáll Mikszáth és Bartók s előfizetést hirdetnek egy «Urambátyám» czimű ilyenfajta új vállalatra a minek alattomos czélja az «Üstökös» megrontása s az erőknek a közönség kárára való szétdarabolása.

Mire megvénülünk. Horváth Boldizsár az államférfiúi és zárgononoki munkák után beáll poétának s felmelegíti régibb költeményeit. Praktikusága itt sem hagyja el, szép unokahugával szavaltatja el. Mindenki Márkus Emiliát bámulja s elfelejti, hogy miről is szól a nóta. Milyen szerencsés ember ez a Horváth Boldizsár.

SZINHÁZ.

Hány zsidó színész van? Az épen most lefolyt kongresszus tárgyalásaiból kiderült, hogy a magyar színészetnek tizenhét százaléka zsidó. Ha ilyen arányban szaporodnak, tiz tizenöt év múlva nem lesz magyar színészet; csak zsidó-magyar színészet, épen úgy, mint a hogy nem lesz magyar irodalom, hanem csak zsidó-magyar irodalom. De hiszen ez a közélet minden más terén is így van. Finis Hungariae!

MŰVÉSZET.

Az elmúlt évben úgy a színészet, mint a színi-irodalom kiemelkedett szokott pangásából s kielégítőnek mondható. A nemzeti színház, az opera igyekeztek a magaslaton megállani s a népszínház is vesztett ledér jellegéből. A festő és szobrászművészet haladását is örömmel konstatáljuk.

Verescsagin vallástalan képét Budapestre hozták, hogy itt is legyen oka tombolni a vallástalannoknak s a keresztény vallást gunyoló zsidóknak.

Ifj. Vay Miklós br. már elkészítette a Mikószobrot, mely a kolozsvári nemzeti színház parkjában fog felállíttatni. A szobor érzembeöntését már legközelebb megkezdik. A kik látták a szobrot, kitünően sikerültnek mondják, mely méltán büszkesége lesz a magyar képzőművészetnek.

ORSZÁG-VILÁG.

A világot e pillanatban három nagy esemény foglalkoztatja. A szerb-bolgár háboru, az angol kormányvátság és a francia elnök-választás. Mind három oly nagyfontossága, hogy eldőléséből világ béke vagy világ háboru származhatik. Minket magyarokat első sorban a szerb-bolgár háboru érdekel, mert itt közvetlen nagy érdekeink forognak kérdésben. Diplomacziánk mindent is elkövet, hogy a békekötés oly alapon történjék, mely Ausztria és Magyarország befolyását a keleten megőrizze, s Szerbia barátságát és szövetségét jövőre is biztosítja. Az angol válságot az ir kérdés idézte elő s így az speczifikus angol kérdés. A francia elnök-választás azonban európai sőt világkérdés. Ha Grévy a mostani mársékelt és óvatos elnök megmarad, az a béke; ha radikális ellenfele győz, az a háboru, s ezzel talán a vizözön. Lapunk jövő számának megjelenéséig már eldől, hogy mit várhatunk.

Méhészeti tudósítók. Az országos méhészeti egyesület elhatározta, hogy a gazdasági tudósítói intézmény miutájára, az ország különböző vidékein méhészeti tudósítókat alkalmaz, illetve egyes méhészeket vagy a méhészeti iránt érdeklődőket, hogy az illető vidék minden mozzanatát a méhészeti terén szemmel tartva, arról a központba jelentést tegyenek.

A «Fekete József-féle nevelő Ferencz emlékére, szép ünneptelt közönség jelenlétében. A kal, fölolvasással és zongorajátékkal tette változatossá jelenlevők érdeklődéssel hallgattak.

A vallási eskü visszaállítás rökben, beszéltek vitakozni a vallási esküt újból visszaállításáról a vallási szertartások nélkül. Lelekiismerete sem sulyt, sem e nit, s habár már majdnem 20 letételénél az esküvő hitelveit tetnek: még ma is napról napra minden elfogulatlan ember által megerősített állítást a nép fogja elismerni, ha az eskü fog támaszkodni. Mintsem a állapot fentartassék: akkor inkább az esküvel való bizonyítás, hogy kénytelen azon meggyőződéssel kivitelét, miszerint az esküvő fél

Montezuma városa. Cortéz fanatikus, kincs sovár katonái 152 talmukba kerítették Montezumán nagy királyának pompás biroc. A felbőszült katonák földig romokat és palotákat; betömték a kikötő medencéjét. Kő nem ma világ egyik legragyogóbb városzínéről. Nem csoda tehát, hogy aránylag modern város támadt. Semmi emlék nem maradt fenn, idejére emlékeztetne. Az első sétvárosban egy percze sem jutta Közép-Amerika határának k több ezer kilométernyi távols az Egyesült-államoktól. Mexikó Turinra, Madridra, Rómára ideális városra nem, milyenne Montezuma s a spanyol h sása után. Mexikó alapjában jellegzetes, mint San-Francisco vagy New-Orleans s Európ és pittoresk város netov mindig keressük a városát a város szívében v tői, nagyvárosias, de n.

Ferdinand portugál király. Louis Ulbach az elhunyt Ferdinand királyról a Gil Blasban ezeket írja: Egy ízben, egy nagy ebéd után, melyet a király a Lisszabonban üléselő anthropológiai és irodalmi kongresszus tiszteletére adott, az ajudai palota egyik termében voltunk és valamennyien meglehetősen buskomorak voltunk, mert sem engedélyt, sem alkalmat nem adtak nekünk a szivarozásra. Ekkor hozzánk lépett a király, és mikor bennünket ily szomorúknak látott, kivette a szívtartót a szájából és megelégedve az orrához vezette. Ekkor azt mondtam neki: «Sire, ön kegyetlen. Ön tudja, hogy szeretnénk szivarozni és ön nem ad nekünk szivarokat». A király felkaczagott: «Csak ez az egy szivarom van; ha kettő volna, szívesen megosztanám önnel; de jőjjenek el valamennyien cintrai kastélyomba; ott havannaszivarokat adok önöknek, a minőket soha sem szittak Párisban». Azután beszélgetésbe bocsátkozott velünk az önzésről. «Lássák», így szólott. «én alapjában véve szabadelvűbb vagyok, mint önök valamennyien; német hazámból kerültem ide, hogy a királynőt nőül vegyem. Minden kötelességemet teljesítettem, mert elláttam Portugáliát királyokkal. Mint regens fiam kiskorúsága idejében sohasem voltam egyéb, mint az ő első alattvalója. Miután ismét szabadá

tem. Értettem, hogy miként kell szabadságomat Spanyolország koronáját visszatartani, akit szerettem, feleségül tehát, hogy nem vártok az

aly?

A legérdekesebb és legerede az, mely jelenleg Rómában melyet a Rómában üléselő tőügyi kongresszus» rendező-gonosztevők koponájának tanár a Francia-büntettek földrajzi és sta-Albertis tanár négy gonosz-koponáját és agyvelejét il érdekes számos fegyencz-ötztük a magyar Rózsa Sándor-gyűzött nihilistának kintünően európai torradalmak földrajzi hogy miként csoportosulnak kban. Egy másik táblázatból adalmak jobbára a nyári hó-kitörni. Nagy keretbe vannak büntettesek arczképei, és egész bolond és szenvedélyesen izgannak felosztva. A börtönkiállítések a börtönőrök típusainak állítási épület kertjében hosszú építettek és a karzatok mindkét an fegyveres emberek állnak, kben, sötét ruhába öltözve, ébe-állva Belépéskor a család az azt hiszi, hogy nagy tömeg De csak fababok, melyek a világ ábrázolják.

meghalt. Mandalaiból jelentik, fehér elefántja e hó 6-án meggyi engedélyt kért arra, hogy országos szokáshoz képest három aradhasson. White tábornok hogy ezt egészségügyi tegegheri meg, azonban nem más módon ad hálájának ki-efántot a temetőben nagy-temették. Számos birmai diszruhában vett részt a barátunk nagyon rossz csábit.

NŐVILÁG.

Perzsa hölgyrend. Perzsia a civilizáció útján ismét óriási lépést tett előre. A végből ugyanis, hogy megjavítsa a perzsa nő állását, mely minden tanítás hijában valóban igen szomorú, a sah hölgyrendet alapított, melynek első négy nagyszalagját négy kedvenc nejének adományozta. Teherán utcáiban már most tucat számra járnak-kelenek a rendjeles hölgyek és csak sajnálhatják európai nővéreik legtöbbszörét. Ezentul minden gyengéd érzelmi európai férj azonkívül, hogy a maga részére a nap-és oroszlan-rendet meghozatja, egyuttal megrendelheti felesége, sőt anyósa részére is a perzse hölgyrendet.

Királyi kívánság. Margit olasz királyné, ki minden karácsonyi ajándékot személyesen vásárol be, még az utolsó udvari szolgáló számára is, pár nap előtt azt kérdezte férjétől, hogy nincs-e valami kívánsága a közelgő karácsonyi ünnepekre. «Oh igen», mondá a király, «sőt igen forró kívánságom van. A castelporziano vadászatokon ugyanis nagyon megszenvedtem a hidegtől s nagyon szép volna tőled, ha jó meleg kabátot készítenél számomra».

Fernandó király özvegye. Több nap óta sokat foglalkoznak a lapok Heiszler Elizával, az elhunyt Fernandó király özvegyével. A lapok az özvegy királynő nevét a gótai udvari almanach után oroszul közölték, mert a Tajo partján gyászoló özvegynek nem Hensler, hanem Heiszler a neve, és egy, az ötvenes években sűrűn látogatott berlini vendéglő tulajdonosnőjének leánya Heiszler Eliza és három nővére ritka szép leányok voltak és messze földön nem voltak oly szép vendéglős leányok láthatók, mint a minők a «Zur einsamen Pappel» vendéglő helyiségében hordták a vendégeknek a sörös kancsókat. Jart is oda sűrűn a nép s egy-egy szép vasárnapi napon nem birtak annyi széket és asztalt előkeríteni, a hány vendég helyet keresett. A vendégek között mefordult sok gavallér is, a kik boldogok voltak, ha csak egy szót is válthattak a vendéglősné leányaival. A négy leány csakugyan elsőrangú szépsége volt és színtén érezték, hogy nagy dologra születtek. A nővérek közül kettő színészi pályára lépett, míg Eliza, az özvegy portugál királyné, min balettánczosnő végződött hirnèvre. Hogy a körülmények mily lanczolata következtében tette meg azt a hatalmas ugrást a világot jelentő deszkákról a lisszaboni királyi kastélyba, az még nem jutott nyilvánosságra; annyi tény, hogy Fernando királlyal való egybekelésük az első ifjukoron már tul volt.

ELJEGYZÉS és HÁZASSÁG.

Damaszkin László cs. kir. huszárhadnagy tartotta esküvőjét az aradi Minorita atyák templomában Vásárhelyi Emília kisasszonynyal, Vásárhelyi László aradi nagybirtokos leányával. Az esketési szertartást Jánosi Dömjén plébánoshelynök végezte. Násznagyok voltak a menyasszony részéről: Vásárhelyi Béla, nászasszony Urban Ivánné, a vőlegény részéről: Földváry Elek; koszorus hölgyek: Purégly Janka, Vásárhelyi Lenke, Baros Boriska és gr. Königszege Gizella. Vőfélyek: ifj. Vásárhelyi László, Dadányi Sándor huszár főhadnagy, Földváry Géza (Takácsy Sándor helyettese) és Damaszkín Árpád. — Rosthy Flórián portugál követségi tanácsos, cs. kir. kamarás e hó 29-én vezeti oltárhoz Gácson (Nógrádmegyében) ghymesi és gácsi gr. Forgách Antal és Ederer Florine leányát gr. Forgách Ilonát, — vőfélyek: gr. Forgách Antal és gr. Forgách János, — nyoszolyó leányok: Forgách Klotild és Czebrján Mária gróf. nők, — násznagyok: Gyürky Abraham gróf Nógrád

és Nyitramegye főispánja, Majthényi László báró lesznek. — Ikafalvi Dombi Domokos e hó végén tartja esküvőjét Kézdivásárhelyen gelencei Csoma Aida kisasszonynyal. — Prileszky Károly e hó 15-én tartotta Bécsben esküvőjét Malinesco Adél urhölgygyel. Az esküvési szertartásnál igen fényes násztársaság volt jelen. — Bartók Endre Kis-és Nagy-Kede községek unitárius lelkésze, a napokban váltott jegyet kis-kedei özv Vári Mózesné leányával Marosi Eszterrel.

HALÁLOZÁSOK.

Lapunk ez évi utolsó számát veszik olvasóink. Rovatvezető kénytelen visszapi lantani az enyészet birodalmába s megdöbbenve állni meg a halál duraratása felett, melyet a múlt évben a szokottnál kegyetlenebbül végzett. Évközben a szomorú eseményeket köteles de fájdalmas érzéssel számoltuk el. Az elhunyt jelesek poraira gondolva szívből kívánjuk, nyugodjanak békével s a mit elvett a ha'ál, pótolja vissza az élet...

Huber Károly a nemzeti költés kitünősége, szakavatott zenetanár a magyar muzsa végtelen kárára elhalt.

Bukvay János cs. kir. udvari nyugalmazott fő-kertész Gödöllőn elhunyt.

Özv. Beimel Józsefné, szül. Patzko Fanny asszony elhunyt Budapesten, 79 éves korában.

Bassevits gróf, a meklenburgi nagyhercezség mi isztere, 71 éves korában Sternbergben elhunyt.

Vécsey Lajos 1848—49-iki honvédszázados, a menedékház lakó a, elhunyt 61 éves korában.

Takácsy Miklós fővárosi ismert házbirtokos, a fővárosi bizottság tevékeny tagja s a sétánybizottság elnöke, közkedvelt, művelt férfiú, ki az egész világot bentazta, Abbaziában, hóvá gyógyulást keresni ment, elhunyt 65-ik évében. Az aggregények igazi mintaképe volt, több háza volt, mégis egyik házában két kis udvari szobájában lakott és házmesterének fizetett az élelmezésért, nyron pedig a Zugliget állandó lakosa volt. Nagy vagyont hagyott hátra.

Sterba János lakócsai (Baranyamegye) plébános e hó 16-án szélhűtés következtében 68 éves korában meghalt. Temetése nagy részvét kíséretében ment végbe.

Vidacs Jánosné született Kajtar Erzsébet, egy kedves szép asszony élete virágjában elhunyt. Az előkelő fővárosi körök szeretetreméltó tagja volt a boldogult. A mélyen sujtott szerető férj fájdalmát enyhítse a közrészvét.

II. Ferdinánd volt portugali király, az uralkodó király atya, Lisszabonban meghalt.

Putnik Béla, fehér templomi kir. járásbíró és megyebizottsági tag 46 éves korában elhunyt.

Szontagh Bertalan, Gömörmege alispánja szélhűtés következtében hirtelen elhunyt.

Ifj. Steibach István, magyar-óvári kir. akadémiai hallgató 22 éves korában Budapesten elhunyt.

Fodor Sándor debreczeni kisdudóvodi tanító 33 éves korában meghalt Debreczenben.

Heinrich Márton, a gróf Batthyányi család volt gazdatisztje meghalt 69 éves korában Valkányon, Torontálmegyében.

Galgói Rác Ferencz, m. kir. nyugalmazott honvédszázados elhunyt Budapesten 50 éves korában.

Ortutay István az Aradmegyében köztisztviselőként álló Ortutay család legidősebb férfi tagja 73 éves korában meghalt.

Edelstádti Alnoch Viktor báró, corvette-kapitány a 48—49-iki magyar szabadságharcból ismeretes osztrák Alnoch tábornok, a ki a lánchidat felrobbantani megpróbálta, a fia, Fiumében elhunyt.